

Bijlage nr. 3289-b1, bij Staatscourant 2022, nr. 3289.

Wijziging van de Mijnbouwwet (maatregelen in verband met bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld)

VOORSTEL VAN WET

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is in de Mijnbouwwet de publieke regie op de afhandeling van schade en het versterken van gebouwen in verband met bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld te versterken;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I

De Mijnbouwwet wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 5 komt te luiden:

Artikel 5

1. Voor de toepassing van de Belemmeringenwet Privaatrecht worden aangemerkt als openbare werken van algemeen nut:
 - a. werken die worden of zijn uitgevoerd ten behoeve van het opsporen van CO²-opslagcomplexen, het opsporen of winnen van delfstoffen of aardwarmte of ten behoeve van het opslaan van stoffen, en
 - b. te nemen maatregelen ter versterking van gebouwen en werken:
 - 1°. op grond van de artikelen 33, eerste lid, onderdeel c, 34, eerste lid, of 36, tweede lid, in verband met de met gebruikmaking van de bij koninklijk besluit van 30 mei 1963, nr. 39 (Stcrt. 1963, 126) verleende winningsvergunning verrichte activiteiten, en
 - 2°. in verband met het programma, bedoeld in artikel 52d,
2. Een gedoogplicht als bedoeld in artikel 1 van de Belemmeringenwet Privaatrecht wordt ten aanzien van maatregelen als bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, slechts opgelegd indien het veiligheidsbelang van een ander dan de ten aanzien van de desbetreffende onroerende zaak rechthebbende dit rechtvaardigt.

B

Aan artikel 33 wordt een lid toegevoegd, luidende:

3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over door de houder van een vergunning te nemen maatregelen als bedoeld in het eerste lid.

C

Na artikel 52 worden in hoofdstuk 4 twee artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 52a

1. De houder van de bij koninklijk besluit van 30 mei 1963, nr. 39 (Stcrt. 1963, 126) verleende winningsvergunning, dan wel, ingeval de vergunning haar gelding heeft verloren, de laatste houder daarvan, belast een uitvoeringsorganisatie, niet zijnde een rechtspersoon of vennootschap die behoort tot dezelfde groep, bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, als de vergunninghouder, met de in verband met de met gebruikmaking van die vergunning verrichte activiteiten te nemen maatregelen ter versterking van gebouwen en werken op grond van het bij of krachtens de artikelen 33, eerste lid, onderdelen b of c, 34, eerste lid, of 36, tweede lid, bepaalde.

2. De houder of voormalig houder van de bij koninklijk besluit van 30 mei 1963, nr. 39 (Stcrt. 1963, 126) verleende winningsvergunning, belast een uitvoeringsorganisatie, niet zijnde een rechtspersoon of vennootschap die behoort tot dezelfde groep, bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, als de vergunninghouder, met de afhandeling van meldingen van schade die is ontstaan door beweging van de bodem als gevolg van de met gebruikmaking van die vergunning verrichte activiteiten in het kader van de aansprakelijkheid, bedoeld in artikel 177 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek.

3. De vergunninghouder, laatste vergunninghouder of voormalig vergunninghouder, bedoeld in het eerste of tweede lid, draagt er zorg voor dat de uitvoeringsorganisatie de in het eerste en tweede lid genoemde taken naar behoren kan uitvoeren en over voldoende deskundigheid en capaciteit beschikt.

4. Onze Minister kan op aanvraag voor bepaalde tijd ontheffing verlenen van de verplichting, bedoeld in het eerste of tweede lid. Aan de ontheffing kunnen voorschriften en beperkingen worden verbonden.

5. Bij ministeriële regeling kunnen categorieën maatregelen of schade worden aangewezen waarop het eerste of tweede lid niet van toepassing is.

Artikel 52b

1. De vergunninghouder en de uitvoeringsorganisatie, bedoeld in artikel 52a, eerste en tweede lid, handelen overeenkomstig de instructies, bedoeld in artikel 52g.

2. De vergunninghouder en de uitvoeringsorganisatie verschaffen de Nationaal Coördinator Groningen op diens verzoek inlichtingen over de uitvoering van de instructies.

D

Na hoofdstuk 4 wordt een hoofdstuk ingevoegd, luidende:

Hoofdstuk 4a. Gevolgen van gaswinning uit het Groningenveld

Artikel 52c

In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

afhandeling van schade: afhandeling van schade als bedoeld in artikel 52a, tweede lid;

maatregelen ter versterking van gebouwen en werken: maatregelen als bedoeld in artikel 52a, eerste lid;

programma: programma als bedoeld in artikel 52d, eerste lid;

vergunninghouder voor het Groningenveld: vergunninghouder, laatste vergunninghouder of voormalig vergunninghouder als bedoeld in artikel 52a, eerste of tweede lid.

Artikel 52d

1. Er is een programma dat maatregelen en voorzieningen bevat om de opgaven op het gebied van maatregelen ter versterking van gebouwen en werken en de afhandeling van schade te realiseren en in samenhang daarmee de leefbaarheid, duurzaamheid en economie van het gebied te bevorderen.

2. Onderdelen van het programma die noodzakelijk zijn voor de ontwikkeling of verwezenlijking van maatregelen ter versterking van gebouwen en werken kunnen worden aangemerkt als een concrete beleidsbeslissing.

3. De Nationaal Coördinator Groningen stelt een programma op na overleg met:

- a. de betrokken bestuursorganen;
- b. de maatschappelijke organisaties;
- c. de vergunninghouder voor het Groningenveld.

4. Het door de Nationaal Coördinator Groningen opgestelde programma wordt gedurende vier weken ter inzage gelegd. Gedurende die periode kan eenieder zijn bevindingen ten aanzien van het programma aan de Nationaal Coördinator Groningen kenbaar maken.

5. Onze Minister voert overleg over het door de Nationaal Coördinator Groningen opgestelde programma met:

- a. de bij ministeriële regeling aangewezen bestuursorganen tezamen;
- b. de vergunninghouder voor het Groningenveld.

6. Na overweging van de in het vierde lid bedoelde bevindingen en het in het vijfde lid bedoelde overleg doet de Nationaal Coördinator Groningen een voorstel voor een programma aan de in het vijfde lid, onderdeel a, bedoelde bestuursorganen en aan Onze Minister.

7. Onze Minister stelt het programma vast, overwegende het naar aanleiding van het zesde lid van andere bestuursorganen ontvangen oordeel en in overeenstemming met het gevoelen van de ministerraad.

8. Onze Minister biedt het programma aan de Staten-Generaal aan en maakt daarbij zijn overwegingen ten aanzien van een oordeel als bedoeld in het zevende lid, voor zover dat negatief is, kenbaar en motiveert eventuele afwijkingen ten opzichte van het voorstel, bedoeld in het zesde lid.

9. Het programma kan worden gewijzigd of opnieuw worden vastgesteld overeenkomstig de procedure, bedoeld in het derde tot en met achtste lid.

Artikel 52e

1. Er is een rechtstreeks onder Onze Minister ressorterende Nationaal Coördinator Groningen.

2. Onze Minister benoemt de Nationaal Coördinator Groningen en kan deze schorsen of ontslaan.

3. De Nationaal Coördinator Groningen wordt benoemd voor een periode van ten hoogste vijf jaren en is ten hoogste eenmaal herbenoembaar.

4. De Nationaal Coördinator Groningen is op het terrein van mijnbouw, in de provincie Groningen of in een betrokken gemeente, niet werkzaam in een andere bestuurlijke of ambtelijke functie of in de private sector.

Artikel 52f

1. De Nationaal Coördinator Groningen heeft tot taak het bevorderen van de totstandkoming en uitvoering van het programma. De Nationaal Coördinator Groningen:

a. voert overleg met en bevordert overleg tussen betrokken bestuursorganen, bedrijven en maatschappelijke organisaties en bewoners;

b. adviseert bestuursorganen over de vaststelling van algemeen verbindende voorschriften die van belang zijn voor de uitvoering van het programma;

c. bevordert de uitvoering van het programma, onder meer door daarover te adviseren en waar nodig te bemiddelen, en voert onderdelen uit;

d. bewaakt de voortgang van de uitvoering van het programma en rapporteert en adviseert daarover aan Onze Minister.

2. Ter uitvoering van het eerste lid kan de Nationaal Coördinator Groningen een overeenkomst sluiten met de vergunninghouder voor het Groningenveld.

Artikel 52g

1. Indien de Nationaal Coördinator Groningen vaststelt dat op grond van, of bij ontstentenis van, een overeenkomst als bedoeld in artikel 52f onvoldoende kwaliteit of voortgang in de uitvoering van het programma wordt gerealiseerd, kan de Nationaal Coördinator Groningen de vergunninghouder voor het Groningenveld of de uitvoeringsorganisatie, bedoeld in artikel 52a, eerste en tweede lid, instructies geven in het belang van de goede uitvoering van:
 - a. maatregelen ter versterking van gebouwen en werken, of
 - b. de afhandeling van schade.
2. Instructies vloeien voort uit het programma, tenzij er sprake is van een acute en onvoorziene situatie.
3. Instructies hebben geen betrekking op de hoogte van het te vergoeden schadebedrag in een individueel geval.
4. Instructies gaan niet buiten de omvang van de aansprakelijkheid, bedoeld in artikel 177 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek en de verplichting tot het nemen van maatregelen ter versterking van gebouwen en werken.
5. De Nationaal Coördinator Groningen legt een instructie in ontwerp voor aan de vergunninghouder en, indien van toepassing, de uitvoeringsorganisatie. De Nationaal Coördinator Groningen bepaalt een redelijke termijn waarbinnen de uitvoeringsorganisatie of de vergunninghouder zijn zienswijze aan hem kenbaar kan maken.
6. De Nationaal Coördinator Groningen geeft op genoegzame wijze kennis van de instructies.
7. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over instructies. Deze regels kunnen in ieder geval betrekking hebben op de aard en het onderwerp van de instructies.

Artikel 52h

1. De Nationaal Coördinator Groningen kan subsidies verstrekken ten behoeve van de uitvoering van het programma.
2. De artikelen 4, 6, 7 en 8, derde lid, van de Kaderwet EZ-subsidies zijn van overeenkomstige toepassing op het verstrekken van subsidies als bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat voor 'Onze Minister' wordt gelezen: de Nationaal Coördinator Groningen.
3. Met het toezicht op de naleving van krachtens het eerste lid verstrekte subsidies zijn belast de op grond van artikel 8 van de Kaderwet EZ-subsidies door Onze Minister aangewezen personen.
4. De verstrekking van subsidies als bedoeld in het eerste lid en artikel 2 van de Kaderwet EZ-subsidies, kan worden gekoppeld aan het ontstaan van schade als bedoeld in artikel 52a, tweede lid of aan maatregelen ter versterking van gebouwen en werken.

Artikel 52i

1. Onverminderd artikel 32, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2001 kan de Nationaal Coördinator Groningen namens de Staat privaatrechtelijke rechtshandelingen verrichten die uit het te voeren beheer van het deel van de begroting van het Ministerie van Economische Zaken waarvoor hij budgethouder is en uit het programma voortvloeien, tenzij bij of krachtens wet is bepaald dat een andere minister dan Onze Minister de rechtshandeling verricht.
2. Artikel 32, vierde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 52j

1. Een bestuursorgaan houdt bij de uitoefening van zijn bevoegdheden rekening met het programma en met de instructies, bedoeld in artikel 52g, eerste lid.

2. Een bestuursorgaan neemt bij de uitoefening van zijn bevoegdheden de in het meerjarenprogramma opgenomen concrete beleidsbeslissingen in acht.

Artikel 52k

Afdeling 6 van hoofdstuk 2 van de Crisis- en herstelwet is van overeenkomstige toepassing op de uitvoering van projecten die noodzakelijk zijn voor maatregelen ter versterking van gebouwen en werken.

Artikel 52l

1. Afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht is van toepassing op de voorbereiding van besluiten voor de ontwikkeling of verwezenlijking van door de minister aangewezen projecten die noodzakelijk zijn voor maatregelen ter versterking van gebouwen en werken.

2. De Nationaal Coördinator Groningen is coördinerend bestuursorgaan als bedoeld in artikel 3:22 van de Algemene wet bestuursrecht.

3. In afwijking van 3:29, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht staat, indien tegen een of meer van de besluiten beroep kan worden ingesteld bij de rechtbank, tegen alle besluiten beroep open bij de rechtbank Noord-Nederland.

Artikel 52m

1. Wanneer de raad, het college van burgemeester en wethouders of de burgemeester van een gemeente een in verband met een in het programma opgenomen concrete beleidsbeslissing voor de ontwikkeling of verwezenlijking van maatregelen ter versterking van gebouwen en werken noodzakelijke beslissing niet of niet naar behoren neemt, een daarvoor noodzakelijke handeling niet of niet naar behoren verricht, of anderszins een daarvoor noodzakelijk resultaat niet, niet tijdig of niet naar behoren tot stand brengt worden de bevoegdheden die in de artikelen 124 en 124d tot en met 124g van de Gemeentewet aan gedeputeerde staten onderscheidenlijk de commissaris van de Koning zijn toegekend, in afwijking van die artikelen uitgeoefend door Onze Minister. De Nationaal Coördinator Groningen is belast met de uitvoering van een besluit tot indeplaatsstelling en oefent daartoe de bevoegdheden, bedoeld in de artikelen 124f en 124g, eerste lid, van de Gemeentewet, uit.

2. Bij de uitvoering van het besluit tot indeplaatsstelling als bedoeld in het eerste lid beschikt de Nationaal Coördinator Groningen over de bevoegdheden waarover de raad, het college van burgemeester en wethouders of de burgemeester beschikken. In afwijking van artikel 171, eerste lid, van de Gemeentewet vertegenwoordigt de Nationaal Coördinator Groningen de gemeente zo nodig in en buiten rechte. Artikel 124c, tweede lid, van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing voor de door de Nationaal Coördinator ten laste van de gemeente gebrachte kosten. Artikel 124h van de Gemeentewet is van toepassing met dien verstande dat het de verstrekking van systematische informatie aan de Nationaal Coördinator Groningen betreft, betreffende de uitvoering van in het programma opgenomen concrete beleidsbeslissingen.

3. Ter zake van een in verband met een in het programma opgenomen concrete beleidsbeslissing voor de ontwikkeling of verwezenlijking van maatregelen ter versterking van gebouwen en werken noodzakelijke beslissing of handeling of noodzakelijk resultaat, is de Nationaal Coördinator Groningen belast met de uitvoering van een besluit tot indeplaatsstelling als bedoeld in artikel 121 van de Provinciewet en oefent hij daartoe de bevoegdheden, bedoeld in de artikelen 121d en 121e, eerste lid, van de Provinciewet, uit.

4. Bij de uitvoering van een besluit tot indeplaatsstelling als bedoeld in het derde lid beschikt de Nationaal Coördinator Groningen over de bevoegdheden waarover provinciale staten, gedeputeerde staten of de commissaris van de Koning beschikken. In afwijking van artikel 172 van de Provinciewet vertegenwoordigt de Nationaal Coördinator Groningen de provincie zo nodig in en buiten rechte. Artikel 121a, tweede lid van de Provinciewet is van overeenkomstige toepassing voor de door de Nationaal Coördinator ten laste van de provincie gebrachte kosten. Artikel 121f van de Provinciewet is

van toepassing met dien verstande dat het de verstrekking van systematische informatie aan de Nationaal Coördinator Groningen betreft, betreffende de uitvoering van in het programma opgenomen concrete beleidsbeslissingen.

5. Wanneer een ander bestuursorgaan een in verband met een in het programma opgenomen concrete beleidsbeslissing voor de ontwikkeling of verwezenlijking van maatregelen ter versterking van gebouwen en werken noodzakelijke beslissing niet of niet naar behoren neemt, een daarvoor noodzakelijke handeling niet of niet naar behoren verricht, of anderszins een daarvoor noodzakelijk resultaat niet, niet tijdig of niet naar behoren tot stand brengt zijn de artikelen 121 en 121b tot en met 121e van de Provinciewet van overeenkomstige toepassing. Het derde en vierde lid van dit artikel zijn van overeenkomstige toepassing.

6. Onze Minister neemt een besluit tot indeplaatsstelling als bedoeld in het eerste of derde lid in overeenstemming met Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

7. Onze Minister neemt een besluit om namens een andere minister te voorzien in een beslissing, handeling of resultaat slechts in overeenstemming met het gevoelen van de ministerraad.

Artikel 52n

1. Indien naar het oordeel van Onze Minister die het aangaat voor de ontwikkeling of verwezenlijking maatregelen ter versterking van gebouwen en werken noodzakelijk is om onverwijld regels te stellen en de totstandkoming van een daarvoor benodigde wet of algemene maatregel van bestuur niet kan worden afgewacht, kunnen deze regels bij ministeriële regeling worden gesteld.

2. Onze Minister die het aangaat draagt ervoor zorg dat binnen zes maanden na het tijdstip waarop een ministeriële regeling als bedoeld in het eerste lid in werking treedt, over het in die regeling bepaalde een algemene maatregel van bestuur wordt vastgesteld of een voorstel van wet aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt gezonden. De ministeriële regeling, bedoeld in het eerste lid, blijft behoudens eerdere intrekking van kracht tot de algemene maatregel van bestuur of wet in werking treedt, doch uiterlijk tot een jaar na inwerkingtreding van de regeling.

E

Na artikel 167b wordt in hoofdstuk 11 een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 167c

Het meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen zoals dat gold onmiddellijk voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 52d, geldt als programma in de zin van dat artikel, met uitzondering van de toepassing van de artikelen 52j en 52m.

F

Na artikel 192 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 192a

De artikelen 52a tot en met 52n en dit artikel vervallen op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Artikel II

De Algemene wet bestuursrecht wordt als volgt gewijzigd:

1. In bijlage 1 wordt in de alfabetische rangschikking ingevoegd:

Mijnbouwwet: een besluit tot indeplaatsstelling als bedoeld in artikel 52m, vijfde lid.

2. In artikel 2 van bijlage 2 wordt aan de zinsnede met betrekking tot de Mijnbouwwet een onderdeel toegevoegd, luidende:

c. een besluit tot indeplaatsstelling als bedoeld in artikel 52m, vijfde lid, voor zover het beroep wordt ingesteld door het bestuursorgaan waartegen het besluit zich richt.

Artikel III

In artikel 1, onderdeel 2°, van de Wet op de economische delicten wordt na 'de Mijnbouwwet, de artikelen 6, 13, tweede lid, 22, vijfde lid, 23, 25, artikel 29, eerste en derde lid, 31d, eerste lid, 31i, 34, eerste en derde lid, 36, tweede en derde lid, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52' ingevoegd: , 52a, eerste tot en met vierde lid, 52b.

Artikel IV

1. Indien het bij koninklijke boodschap van 8 maart 2016 ingediende voorstel van wet houdende regels inzake het beheer, de informatievoorziening, de controle en de verantwoording van de financiën van het Rijk, inzake het beheer van publieke liquide middelen buiten het Rijk en inzake het toezicht op het beheer van publieke liquide middelen en publieke financiële middelen buiten het Rijk (Comptabiliteitswet 2016, 34 426) tot wet is of wordt verheven en die wet eerder in werking is getreden of treedt dan het in artikel I, onderdeel D, van deze wet opgenomen artikel 52i, wordt het in artikel I, onderdeel D, van deze wet opgenomen artikel 52i als volgt gewijzigd:

a. In het eerste lid wordt "artikel 32, eerste lid van de Comptabiliteitswet 2001" vervangen door: artikel 4.6, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016.

b. Het tweede lid alsmede de aanduiding "1." voor het eerste lid vervallen.

2. Indien het bij koninklijke boodschap van 8 maart 2016 ingediende voorstel van wet houdende regels inzake het beheer, de informatievoorziening, de controle en de verantwoording van de financiën van het Rijk, inzake het beheer van publieke liquide middelen buiten het Rijk en inzake het toezicht op het beheer van publieke liquide middelen en publieke financiële middelen buiten het Rijk (Comptabiliteitswet 2016, 34 426) tot wet is of wordt verheven en die wet later in werking treedt dan het in artikel I, onderdeel D, van deze wet opgenomen artikel 52i, wordt artikel 52i van de Mijnbouwwet als volgt gewijzigd:

a. In het eerste lid wordt "artikel 32, eerste lid van de Comptabiliteitswet 2001" vervangen door: artikel 4.6, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016.

b. Het tweede lid alsmede de aanduiding "1." voor het eerste lid vervallen.

Artikel V

De artikelen van deze wet treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Economische Zaken,

De Minister van Economische Zaken,

Wijziging van de Mijnbouwwet (maatregelen in verband met bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld)

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN

1. Aanleiding en doel

De aardbevingen door de gaswinning in Groningen grijpen diep in op het dagelijkse leven van bewoners van het gebied waar aardbevingen plaatsvinden. Bewoners worden geconfronteerd met schade aan hun woning en ervaren onzekerheid over de toekomst. Ook moeten woningen en andere gebouwen worden versterkt, wat grote sociaal-maatschappelijke gevolgen kan hebben voor straten, buurten en dorpen. De versterkingsopgave is een forse opgave die door de beperkte tijd die beschikbaar is en de veiligheid die moet worden geborgd, uniek is.

NAM is als vergunninghouder van het Groningenveld aansprakelijk voor de vergoeding van de schade en het versterken van gebouwen in verband met bodembeweging door de gaswinning. Het vertrouwen van burgers en bedrijven dat NAM op een goede wijze de schade afhandelt en de versterkingsopgave aanpakt, is gering, ondanks het feit dat NAM al veel maatregelen in gang heeft gezet. In de afgelopen jaren is duidelijk geworden dat de afhandeling van de schade en de versterking van gebouwen niet enkel aan NAM kan worden overgelaten. Het betreft hier ook een opgave van de rijksoverheid en de regio, waarvoor effectief en gecoördineerd optreden van betrokken bestuursorganen nodig is. Door de overheid zijn de afgelopen jaren al de nodige maatregelen genomen, waaronder de instelling van de Nationaal Coördinator Groningen (hierna: NCG) voor het voeren van publieke regie om te komen tot versnelling, concrete resultaten en herstel van vertrouwen. Er valt echter nog steeds veel te verbeteren in de afhandeling van de schade en de daadwerkelijke aanpak van de versterking. Met dit wetsvoorstel wordt beoogd de ingezette acties voor een passende schadeafhandeling, versterking en leefbaarheid te ondersteunen en te versnellen door de publieke interventiemogelijkheden te versterken. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de wens die zowel in de regio, als door fracties in de Tweede Kamer is geuit om de schadeafhandeling en het versterken meer onafhankelijk en op afstand van NAM in te vullen en wordt tevens uitvoering gegeven aan de motie Veldhoven c.s. (Kamerstukken II 2016/17, 33 529, nr. 288).

2. Achtergrond

2.1 Gaswinning

Al sinds de jaren '60 van de vorige eeuw wordt er gas gewonnen in Groningen. De aardbeving bij Huizinge in augustus 2012 met een kracht van 3,6 op de schaal van Richter is een kantelpunt geweest in de gaswinning uit het Groningenveld. Naar aanleiding hiervan heeft het kabinet diverse maatregelen getroffen, zowel ten aanzien van de gaswinning als ten aanzien van de gevolgen daarvan.

In reactie op het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM) van januari 2013 naar aanleiding van de aardbeving bij Huizinge is in 2013 breed en diepgaand onderzoek verricht naar alle aspecten betreffende de veiligheid van de inwoners van Groningen in verband met de risico's van bodembeweging door de winning van aardgas uit het Groningenveld. Op basis hiervan heeft het kabinet in januari 2014 besloten om de gasproductie te verminderen. Deze vermindering van de gaswinning is sinds 2014 doorgezet tot een huidig niveau van 24 miljard m³ per jaar (zie hierover Kamerstukken II 2016/17, 33529, nr. 309).

2.2 Aanpak gevolgen gaswinning

Om de aanpak van de problematiek als gevolg van bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld te verbeteren zijn diverse maatregelen getroffen. De instelling van de NCG (zie hierover Kamerstukken II 2015/16, 33 529, nrs. 96 en 171) is een belangrijke stap geweest in dit proces. Ook heeft NAM de afhandeling van schade als gevolg van bodembeweging grotendeels belegd bij het Centrum Veilig Wonen (hierna: CVW), een externe uitvoeringsorganisatie, en daarmee op afstand gezet. De in maart 2016 tot stand gekomen samenwerkingsafspraken tussen NAM en NCG (zie bijlage bij Kamerstukken II 2015/16, 33 592, nr. 248) zijn nu de basis voor de afhandeling van de schade en het versterken. Op basis van deze afspraken is onder meer de Arbitrator aardbevingschade ingesteld en vervult de NCG een bemiddelende rol bij complexe schadegevallen. Deze samenwerkingsafspraken zullen in het licht van het wetsvoorstel worden heroverwogen.

Naast deze afspraken over het proces van schadeafhandeling heeft het kabinet, in samenwerking met betrokken bestuursorganen en met medewerking van NAM diverse voorzieningen getroffen om bewoners van het aardbevingsgebied te ondersteunen. Voor de afhandeling van individuele klachten over lopende schadeafhandelingsprocedures is een centraal punt (Ombudsfunctie) ingericht. Dit centrale meldpunt wordt aangestuurd door een onafhankelijke raadsman. Het instituut van de onafhankelijke raadsman fungeert als meldpunt voor klachten van inwoners over de schadeafhandeling en het versterken. Behalve dat hiermee generiek knelpunten in de schadeafhandeling en het versterken kunnen worden geïdentificeerd, probeert de raadsman de individuele klacht ook vanuit een bemiddelende rol op te lossen. Daartoe onderhoudt hij contact met de NAM, het CVW en de NCG.

Bij financiële, medische of psychische problemen kunnen bewoners van het aardbevingsgebied terecht bij de Commissie Bijzondere Situaties (CBS). De CBS is door de Minister ingesteld om een oplossing te vinden voor schrijnende situaties als gevolg van de aardbevingen waarvoor bestaande regelingen geen oplossing bieden. De CBS bestaat uit drie onafhankelijke deskundigen met een maatschappelijke achtergrond. Bewoners kunnen hier via hun gemeente of via de onafhankelijk raadsman terecht.

Tot slot zijn er verschillende stappen gezet op het gebied van de leefbaarheid, zoals programma's gericht op het behoud van cultureel erfgoed, de aanleg van breedbandinternet, de energietransitie, het landschap en de herstructurering van wijken.

2.3 Urgentie

De effecten van de productiebeperking op de seismiciteit lijken positief te zijn. In de komende jaren zullen zich echter aardbevingen blijven voordoen. Daarom blijft in de komende jaren de reeds ingezette brede aanpak van belang die zich richt op een passende schadeafhandeling, preventieve versterking van gebouwen en investeringen in de leefbaarheid en de economie en is het gewenst deze aanpak te ondersteunen en te versnellen.

Met name het daadwerkelijk versterken van gebouwen en werken vraagt in toenemende mate de aandacht. Het tijdig nemen van de maatregelen voor versterking is een grote opgave voor alle betrokken partijen. Het zetten van daadwerkelijke stappen op het gebied van versterking is urgent en vergt een grote inspanning van de betrokken overheden en andere partijen. Dit wetsvoorstel en de spoedige totstandkoming hiervan zijn daarvoor van groot belang.

3. Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

3.1 Algemeen

Zoals hierboven reeds opgemerkt, is de problematiek als gevolg van de aardbevingen in Groningen groot. Dit is ook onderschreven door de Onderzoeksraad voor de Veiligheid in zijn rapport "Aardbevingsrisico's in Groningen". In de kabinetsreactie op dit rapport (Kamerstukken II 2014/15, 33

529, nr. 143) zijn reeds diverse maatregelen aangekondigd, die inmiddels ook zijn ingezet. In de Mijnbouwwet heeft veiligheid een expliciete en zelfstandige plaats gekregen en in de besluitvorming omtrent mijnbouw hebben provincie en gemeenten een herkenbare rol gekregen. Daarnaast is de onafhankelijkheid van SodM versterkt en is meer aandacht voor een structureel, onafhankelijk onderzoeksprogramma. Dit wetsvoorstel vormt een aanvulling op de reeds ingezette maatregelen.

Gelet op de aard en de omvang van de problematiek als gevolg van de gaswinning in Groningen is het kabinet van oordeel dat de schadeafhandeling en het versterken niet uitsluitend aan NAM kan worden overgelaten. De in paragraaf 2 genoemde samenwerkingsafspraken vormen op dit moment de basis voor het handelen van de NAM, het CVW en de NCG, maar geven onvoldoende invulling aan de behoefte van publieke interventiemogelijkheden op het proces van het afhandelen van schade en het versterken van gebouwen en werken met de benodigde doorzettingskracht om voldoende kwaliteit en snelheid te realiseren. Ook zijn de samenwerkingsafspraken beperkt tot de hierbij betrokken partijen, terwijl vanwege de aard en omvang van de problematiek ook betrokkenheid van andere partijen nodig is, met name voor de versterkingsaanpak. Met dit wetsvoorstel wordt invulling gegeven aan de wens om meer publieke interventiemogelijkheden op het proces van het afhandelen van schade en het versterken van gebouwen en werken. Daarmee worden ook mogelijkheden geïntroduceerd om de versterking te versnellen in het licht van de veiligheidsrisico's. Dit krijgt met name vorm langs 2 sporen:

1. NAM/CVW: NAM wordt als vergunninghouder voor het Groningenveld verplicht de afhandeling van schade en het nemen van versterkingsmaatregelen te beleggen bij een uitvoeringsorganisatie. Zowel aan NAM als aan de uitvoeringsorganisatie kunnen vanuit de overheid instructies worden gegeven over de wijze van schadeafhandeling en versterking. Hiermee ontstaat een publieke interventiemogelijkheid op het proces van schadeafhandeling en versterking.

2. Bestuursorganen: Coördinatie van het optreden van bestuursorganen door middel van het programma dat maatregelen en voorzieningen bevat om de opgaven als gevolg van bodembeweging door de gaswinning in Groningen te realiseren en door de toepassing van instrumenten voor gecoördineerde en versnelde besluitvorming ten behoeve van het versterken van gebouwen en werken.

Thans heeft de Nationaal Coördinator Groningen een rol die vooral gericht is op het (informeel) voeren van regie. Het gezag dat de NCG op dit moment heeft, ontleent hij in de regio vooral aan de betrokkenheid van provincie en gemeenten bij de oprichting van de NCG en informele betrokkenheid bij beslissingen van de NCG. Provincie en gemeenten voelen zich verbonden met de organisatie van de NCG en beschouwen de NCG als een organisatie die tussen alle partijen in kan staan. Ook voor NAM is de NCG een belangrijke gesprekspartner in de regio. In deze specifieke constellatie en gelet op het regionale karakter van de problematiek als gevolg van de gaswinning in Groningen is er in dit wetsvoorstel voor gekozen de NCG duidelijker te positioneren als een partij in de regio die op eigen titel, maar met betrokkenheid van alle overheden in staat is de nodige maatregelen te treffen en interventies te plegen.

Als sluitstuk van de instrumenten om het versterken van gebouwen en werken te ondersteunen wordt de mogelijkheid geboden om eigenaren van gebouwen en werken te verplichten versterkingsmaatregelen aan hun eigendom te gedogen, indien dat een breder veiligheidsbelang dient.

Dit wetsvoorstel beperkt zich tot de gevolgen van de gaswinning uit het Groningenveld. Uitgangspunt is daarom de bij koninklijk besluit van 30 mei 1963, nr. 39 (Stcrt. 1963, 126) verleende winningsvergunning. De in dit wetsvoorstel opgenomen bepalingen zijn steeds gekoppeld aan de gevolgen van de met gebruikmaking van die vergunning verrichte activiteiten. Dat geldt ook voor de taken van de NCG. De NCG heeft tot taak de totstandkoming en uitvoering te bevorderen van het programma dat maatregelen en voorzieningen bevat om de opgaven op het gebied versterking van

gebouwen en werken en afhandeling van schade te realiseren en in samenhang daarmee de leefbaarheid, duurzaamheid en economie van het gebied te bevorderen. De NCG voert dus geen zelfstandig beleid op het gebied van leefbaarheid, duurzaamheid en economie, zoals bijvoorbeeld krimpbeleid.

3.2 Maatregelen betreffende de vergunninghouder voor het Groningenveld (spoor 1)

3.2.1. Afhandeling van schade

Een gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld is de schade die ontstaat door bodembeweging. Voor die schade in de exploitant van het mijnbouwwerk aansprakelijk. Daarvoor is een specifieke aansprakelijkheidsregeling opgenomen in artikel 177 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, die inhoudt dat een risicoaansprakelijkheid geldt. Dat wil zeggen dat het voor de aansprakelijkheid van de exploitant niet relevant is of het mijnbouwwerk gebrekkig is en of er sprake is van schuld van de exploitant.

Het aantal meldingen van schade door bodembeweging is groot in Groningen. De schadeafhandeling is daardoor een omvangrijke en complexe opgave. NAM heeft de afhandeling van schade als gevolg van bodembeweging grotendeels belegd bij het CVW, een externe uitvoeringsorganisatie, en daarmee op afstand gezet. Nadat het CVW een melding van schade heeft ontvangen vindt inspectie van de schade plaats. Indien de schademelder het niet eens is met het inspectieresultaat kan deze het CVW verzoeken om een contra-expertise. Vaak resulteert dit proces in overeenstemming over vergoeding van de schade, maar niet in alle gevallen. Het kabinet vindt het van belang dat de schadeafhandeling zorgvuldig en voortvarend verloopt en dat Groningers worden ontlast. Daarom zijn met NAM samenwerkingsafspraken gemaakt om de schadeafhandeling verder te verbeteren. De belangrijkste elementen van deze afspraken zijn:

- de Arbitrator Aardbevingsschade voor snelle, laagdrempelige en onafhankelijke geschillenbeslechting;
- in complexe schadegevallen, waarbij sprake is van meerdere oorzaken of bredere problematiek, zal de NCG met alle betrokken partijen op zoek gaan naar een oplossing;
- betrokkenheid van de NCG bij de inhoud van het schadeprotocol dat CVW gebruikt voor de schadeafhandeling;
- de NCG stelt vertrouwenspersonen beschikbaar voor Groningers die begeleiding nodig hebben om de schadeafhandelingprocedure te doorlopen.

In dit wetsvoorstel is de verplichting opgenomen voor NAM om het afhandelen van meldingen van schade als gevolg van bodembeweging en bodemdaling als gevolg van de gaswinning op grond van artikel 177 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek te beleggen bij een externe uitvoeringsorganisatie. Dit sluit aan op de bestaande praktijk. Bij ministeriële regeling kunnen categorieën schade worden aangewezen die NAM zelf mag blijven afhandelen. Te denken valt bijvoorbeeld aan schade bij grote bedrijven en schade aan werken van overheden, waarvoor ook in de huidige praktijk de afhandeling door NAM zelf wordt gedaan. Uiteraard mag NAM ook voor de bij ministeriële regeling aangewezen categorieën de schade door een uitvoeringsorganisatie laten afhandelen, maar dit is niet verplicht.

Ten behoeve van een goede uitvoering van de schadeafhandeling kan een overeenkomst worden gesloten met NAM, zoals de hiervoor beschreven samenwerkingsafspraken. Indien op grond van, of bij ontstentenis van, een dergelijke overeenkomst onvoldoende kwaliteit of voortgang in de uitvoering van het programma wordt gerealiseerd, kunnen zowel aan de uitvoeringsorganisatie als aan NAM instructies worden gegeven over de uitvoering van schadeafhandeling. Deze instructies kunnen bijvoorbeeld het thans door NAM gehanteerde schadeprotocol vervangen of bijvoorbeeld inhouden dat adviezen van onafhankelijke deskundigen die op verzoek van de NCG zijn opgesteld, worden toegepast. Deze instructies kunnen ook betrekking hebben op de inzet van experts en de kwaliteitscriteria voor experts. Naast deze instructies zal naar verwachting altijd behoefte blijven aan een meer praktische handleiding en instructie van NAM voor de dagelijkse praktijk. Dit blijft uiteraard mogelijk naast de instructies. Te denken valt hierbij aan het thans door NAM gehanteerde schadehandboek of andere voorzieningen ten behoeven van de schadeafhandeling.

De instructies kunnen van grote invloed zijn op de dagelijkse praktijk van NAM en de uitvoeringsorganisatie. Belangrijk hierbij is dat de instructies een goede invulling geven aan de wettelijk geregelde aansprakelijkheid. Ook kunnen de instructies van belang zijn voor degenen die schade hebben. Het is dus van belang dat deze instructies zorgvuldig tot stand komen. Daarom wordt in het wetsvoorstel voorgesteld dat voorgenomen instructies aan de vergunninghouder en indien relevant, de uitvoeringsorganisatie worden voorgelegd, waarna die binnen een redelijke termijn zijn zienswijze kenbaar kan maken. Instructies zijn besluiten in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Nadat de instructies zijn vastgesteld, staat hiertegen bezwaar en beroep open voor belanghebbenden.

De instructies moeten worden opgevolgd door NAM en de uitvoeringsorganisatie. Hiermee laat het kabinet de aansprakelijkheid van de exploitant, zoals die is geregeld in Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, en de verantwoordelijkheid van de exploitant om schade zoveel mogelijk te voorkomen, onverlet, maar worden de publieke interventiemogelijkheden versterkt.

3.2.2. Versterkingsmaatregelen

Ook de noodzaak tot het versterken van gebouwen en werken is een gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld. Het uitvoeren van de versterkingsmaatregelen heeft NAM thans, net als de afhandeling van schade, voor een groot deel belegd bij het CVW. Bij de uitvoering van de versterkingsopgave spelen maatschappelijke afwegingen een belangrijke rol. In de thans geldende samenwerkingsafspraken is de rol van de NCG beschreven. De NCG stelt een gebiedsprioritering op met inachtneming van publiek beschikbare en verifieerbare informatie, zoals het risicobeeld van NAM, de seismische dreigingskaart en actuele data ten aanzien van woningtypologieën. De NCG stelt op basis van deze gebiedsprioritering een concept-versterkingsplan op en weegt daarin verschillende elementen mee met het oog op de maatschappelijke inpassing van de maatregelen. Het concept-versterkingsplan wordt opgesteld in overleg met maatschappelijke en bestuurlijke partijen en NAM. Uitgangspunt is dat de maatregelen voor het versterken zijn gericht op het reduceren van veiligheidsrisico's, noodzakelijk, redelijk en efficiënt zijn en voorzien in prikkels voor innovatie. Daar waar mogelijk en passend binnen de risicoprioriteiten is er ruimte om kansen te pakken om tot meerwaarde te komen voor het gebied zoals heeft plaatsgevonden bij het scholenprogramma, dat begin 2016 is vastgesteld. Na goedkeuring van de financiers van het plan, stelt NCG het versterkingsplan vast en geeft NAM opdracht aan CVW voor de uitvoering ervan.

Op dit moment worden inspecties verricht aan gebouwen. De daadwerkelijke uitvoering van de versterkingsmaatregelen moet meestal nog beginnen. Een slagvaardige uitvoering van deze maatregelen is belangrijk om vaart te maken met de daadwerkelijke versterking van gebouwen en werken om de situatie te bereiken dat alle gebouwen voldoen aan een gemiddeld individueel risico van 10^{-5} en zo voldoende veilig zijn bij een zwaardere aardbeving. In dit wetsvoorstel worden verschillende maatregelen voorgesteld om de versterking waar dit in de komende tijd nodig blijkt te versnellen en te ondersteunen. Net als de afhandeling van schade moet de uitvoering van versterkingsmaatregelen worden belegd bij een uitvoeringsorganisatie, tenzij het een categorie versterkingsmaatregelen betreft die bij ministeriële regeling is uitgezonderd. In lijn met de voorstellen voor de afhandeling van de schade, kan de NCG ook instructies geven aan NAM en de uitvoeringsorganisatie over het versterken. Deze instructies moeten door NAM en de uitvoeringsorganisatie worden opgevolgd. De in de samenwerkingsafspraken genoemde uitgangspunten en input voor de totstandkoming van het jaarplan zijn ook voor de instructies van groot belang. Dit alles uiteraard om te voorkomen dat er onnodige of onverstandige maatregelen op het gebied van versterking worden getroffen.

3.3 Maatregelen betreffende de coördinatie van het optreden van bestuursorganen (spoor 2)

Betrokken bestuursorganen moeten bij de uitoefening van hun bevoegdheden rekening houden met het programma dat maatregelen en voorzieningen bevat om de opgaven als gevolg van bodembeweging door de gaswinning in Groningen te realiseren en met de instructies die de NCG aan NAM en de uitvoeringsorganisatie geeft. Daarnaast moeten zij de in het programma opgenomen concrete beleidsbeslissingen in acht nemen. Dit is in het bijzonder voor de versterking van belang. Een gecoördineerd optreden door bestuursorganen is een randvoorwaarde voor het kunnen realiseren van de omvangrijke en urgente versterkingsopgave en daarmee ook voor het terugwinnen van het vertrouwen van de inwoners van het gebied.

Daarnaast voorziet het wetsvoorstel in de toepassing van afdeling 6 van hoofdstuk 2 van de Crisis- en herstelwet en afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht op besluiten die voor de versterking noodzakelijk zijn. Dit betekent onder meer dat de voor de versterking van bijvoorbeeld woningen in een bepaalde woonwijk benodigde verschillende besluiten van één bestuursorgaan kunnen worden vervangen door één projectuitvoeringsbesluit en dat besluiten van verschillende bestuursorganen in tijd en proces gelijk worden geschakeld, waarbij de NCG fungeert als centraal punt.

Ook voorziet het wetsvoorstel erin dat, indien een bestuursorgaan een besluit dat nodig is in verband met een in het programma opgenomen concrete beleidsbeslissing dat noodzakelijk is voor versterkingsmaatregelen, niet of niet naar behoren neemt, daarin als ultimum remedium kan worden voorzien namens dat bestuursorgaan. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om het verlenen van een omgevingsvergunning.

Tot slot wordt voorgesteld de mogelijkheid op te nemen om versneld regelgeving tot stand te kunnen brengen indien dit nodig is met het oog op versterkingsmaatregelen. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan eisen aan bepaalde constructies of installaties, specifiek met het oog op het aardbevingsrisico in Groningen.

3.4 Positionering van de NCG

De NCG zorgt in dialoog met alle maatschappelijke stakeholders voor regie op de duurzame versterking en vernieuwing van het gebied waarin zich bodembeweging voordoet door gaswinning uit het Groningenveld, opdat deze regio een nieuwe balans vindt tussen gaswinning, veiligheid, een versterkte gebiedsidentiteit met nieuwe kansen, economisch perspectief en een leefbare en aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving. De NCG stuurt op samenhang, integraliteit en voortgang in de uitvoering van het programma en op draagvlak voor maatregelen en het programma als geheel. Hij richt zich daarbij niet alleen tot het rijk, maar tot alle bij het programma betrokken partijen. Daarmee is het tot stand brengen en uitvoeren van het programma een gezamenlijke onderneming, waarbij regie geboden is. De NCG voert daartoe overleg met betrokken bestuursorganen en kan de betrokken bestuursorganen voorstellen hun bevoegdheden in te zetten als de voortgang van het programma dreigt te stagneren. De NCG entameert waar nodig aanvullend overleg tussen betrokken partijen om de besluitvorming te bevorderen en bevordert het draagvlak voor het programma via contacten met centrale en decentrale overheden, maatschappelijke organisaties en private partijen.

Vanwege de noodzaak om snel te starten is de NCG met ingang van 1 juli 2015 ingesteld door middel van een instellingsbesluit van de Minister van Economische Zaken (hierna: de Minister), onder wiens verantwoordelijkheid hij werkzaam is (Stcrt. 2015, 12511). De NCG is belast met de totstandkoming en uitvoering van een programma dat, gerelateerd aan de gaswinning uit het Groningenveld, maatregelen en voorzieningen bevat voor de bescherming tegen veiligheidsrisico's en het voorkomen en afhandelen van schade en in samenhang daarmee de leefbaarheid, duurzaamheid en economie van het gebied te bevorderen. Het eerste programma is eind 2015 tot stand gekomen (het Programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen, zie bijlage bij Kamerstukken II 2015/16, 33 529 nr. 212).

Als onderdeel van de organisatie van het ministerie van Economische Zaken handelt de Nationaal Coördinator Groningen thans namens de Minister. Omdat de opgave in Groningen wordt gezien als een opgave van rijk en regio samen, werkt de NCG in praktijk nauw samen met de betrokken gemeenten, de provincie Groningen en andere departementen. Bij deze gezamenlijke opgave wordt gezocht hoe rijksopgaven en -ambities verbonden kunnen worden met regionale opgaven en ambities. Deze werkwijze is beschreven in de notitie 'Opzet governance programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen' (bijlage bij Kamerstukken II, 2014/15, 33529, nr. 171). In dat verband wordt het handelen namens de Minister niet als voor de hand liggend beschouwd.

De versterking van publieke regie die dit wetsvoorstel beoogt, sluit aan bij de bestaande rol en taken van de NCG. Om zo effectief mogelijk regie te kunnen voeren is daarbij een meer eigenstandige positie van de NCG wenselijk, zodat de NCG zowel binnen de rijksoverheid als in de regio op eigen gezag kan handelen. Hiermee wordt een heldere scheiding van rollen en verantwoordelijkheden tussen de Minister en de NCG bereikt en wordt recht gedaan aan de in praktijk bestaande interbestuurlijke positie van de NCG. Om deze eigenstandigheid vorm te geven wordt voorgesteld de NCG bij wet in te stellen en aan hem taken te attribueren. Het gaat daarbij onder meer om het geven van instructies aan NAM en de uitvoeringsorganisatie en om het coördineren van besluitvorming van andere bestuursorganen. Door attributie kan de NCG zijn taken op eigen naam uitvoeren. Anders dan bij mandaat oefent de NCG die bevoegdheden dus niet langer namens de Minister uit en is de Minister niet langer bevoegd deze bevoegdheden zelf uit te oefenen. Dit onderschrijft de positie van de NCG tussen partijen, zoals die thans wordt ervaren en noodzakelijk wordt geacht in de regio, in plaats als vertegenwoordiger van één Minister. Het op eigen naam kunnen uitvoeren van taken is bijvoorbeeld van belang bij de bemiddelende rol die de NCG heeft bij de afhandeling van complexe schadegevallen. Het is aan de betrokkenen bij deze complexe schadegevallen thans lastig uit te leggen dat de NCG namens de Minister handelt. Hierbij past dat de NCG ook op eigen naam privaatrechtelijke rechtshandelingen kan verrichten en op eigen naam subsidies kan verstrekken. Ook hierin wordt in dit wetsvoorstel voorzien.

De behoefte aan meer eigenstandig optreden van de NCG laat onverlet dat volledige ministeriële verantwoordelijkheid ten aanzien van zijn taken bestaat. Gelet op de grote maatschappelijke betekenis van het onderwerp, vindt het kabinet het wenselijk dat de Minister over de formulering en uitvoering van het beleid verantwoording aflegt aan de Staten-Generaal, ook waar dit het doen en laten en de vervulling van de taken van de NCG betreft. Beperking van deze ministeriële verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld door de organisatie van de NCG om te vormen tot een zelfstandig bestuursorgaan, is daarom niet wenselijk. Dat specifieke bevoegdheden niet aan de Minister, maar aan de NCG worden geattribueerd, staat niet in de weg aan de ministeriële verantwoordelijkheid voor dit dossier. De NCG blijft immers hiërarchisch ondergeschikt aan de Minister. Het is dan van belang hoe de Minister zijn verantwoordelijkheid voor het handelen van de NCG kan nemen. Dit is geregeld in de artikelen 10:22 en 10:23 van de Algemene wet bestuursrecht. Daarin is bepaald dat in het geval van een geattribueerde bevoegdheid, respectievelijk andere handelingen zoals een geattribueerde taak, de Minister aan een ondergeschikte per geval of in het algemeen instructies kan geven over de uitoefening van de toegedeelde bevoegdheid, respectievelijk taak. Deze instructies kunnen echter niet zover strekken dat de bevoegdheid van de NCG volledig wordt weggehaald. In praktijk ligt het voor de hand dat de NCG ruimte krijgen om zijn taken in grote mate eigenstandig uit te oefenen. Gelet op de wenselijkheid van volledige ministeriële verantwoordelijkheid, wordt er niet voor gekozen de NCG als zelfstandig bestuursorgaan te positioneren.

De instelling van de NCG bij wet en de attributie van taken aan de NCG maakt de bestaande bestuurlijke samenwerking in de regio van een nog groter belang. De verwachting is dan ook dat ook na dit wetsvoorstel deze samenwerking op dezelfde wijze zal worden voortgezet. Dat betekent dat de staande praktijk dat de NCG zich laat adviseren door een bestuurlijke stuurgroep met daarin de betrokken gemeenten, provincie en het rijk en een maatschappelijke stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties uit het gebied over het opstellen en uitvoeren van het MJP wordt gecontinueerd en op onderdelen geïntensiveerd.

Hoewel nu nog niet precies is te voorzien hoe de opgave op het gebied van de afhandeling van de schade en het versterken van de gebouwen zal verlopen, is de verwachting dat de NCG op een moment niet meer nodig zal zijn. Het wetsvoorstel voorziet dan ook in de mogelijkheid deze bepalingen op een nader vast te stellen moment te laten vervallen.

4. Uitvoering en handhaving

Ingevolge de Mijnbouwwet, zoals gewijzigd bij wet tot wijziging van de Mijnbouwwet (versterking veiligheidsbelang mijnbouw en regie opsporings-, winnings- en opslagvergunningen) (Stb. PM) houdt de inspecteur-generaal der mijnen, behoudens enkele uitzonderingen, toezicht op de bij of krachtens de Mijnbouwwet gestelde regels. De inspecteur-generaal der mijnen is bevoegd tot het opleggen van een last onder bestuursdwang en een last onder dwangsom bij het niet nakomen van deze verplichtingen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om een boete op te leggen bij overtreding van in de Wet op de Economische delicten aangewezen artikelen van de Mijnbouwwet.

Toezicht en handhaving in het kader van dit wetsvoorstel is vooral relevant waar het gaat om de verplichting van NAM om de in dit wetsvoorstel bepaalde taken aan een uitvoeringsorganisatie op te dragen en ervoor te zorgen dat de uitvoeringsorganisatie die taken goed kan uitvoeren en de verplichting van NAM en de uitvoeringsorganisatie om te handelen overeenkomstig de instructies van de NCG. Met het oog op de aard van deze taken, is uitvoering door SodM denkbaar. Indien daar aanleiding toe is kunnen op basis van artikel 131 van de Mijnbouwwet andere ambtenaren dan de ambtenaren van SodM aangewezen worden als toezichhouders.

Voor het toezicht met betrekking tot de bepalingen uit het wetsvoorstel die zich richten tot andere bestuursorganen, wordt aangesloten bij bestaande mogelijkheden in het interbestuurlijk toezicht, zoals beschreven in de Gemeentewet en de Provinciewet.

5. Regeldruk

Dit wetsvoorstel heeft geen regeldrukeffecten voor het bedrijfsleven, burgers of professionals. Met dit wetsvoorstel wordt de vergunninghouder voor gaswinning uit het Groningenveld verplicht om een uitvoeringsorganisatie aan te wijzen voor de uitvoering van taken met betrekking tot schadeafhandeling en versterken. De NCG kan zowel aan de vergunninghouder als aan de uitvoeringsorganisatie ten aanzien van deze taken instructies geven die door hen moeten worden nageleefd. Daarnaast kan de NCG de vergunninghouder en de uitvoeringsorganisatie verzoeken om inlichtingen te verschaffen over de uitvoering van de instructies. De instructies zijn een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht en hiertegen kan door de vergunninghouder of de uitvoeringsorganisatie bezwaar en beroep worden aangetekend. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de instructies die de NCG kan geven. De uit een dergelijke ministeriële regeling eventueel voortvloeiende regeldruk zal bij die regeling in beeld worden gebracht.

6. Overleg over het wetsvoorstel

Het voorliggende wetsvoorstel heeft gevolgen voor onder meer de provincie Groningen en de gemeenten die in het aardbevingsgebied liggen. Met deze organen heeft op ambtelijk en bestuurlijk niveau intensief overleg plaatsgevonden over het wetsvoorstel. In deze overleggen is gebleken dat er draagvlak bestaat voor een wetsvoorstel dat de bestaande zorgen adresseert met betrekking tot het afhandelen van de schade en het versterken van woningen en andere gebouwen. Er is in het algemeen draagvlak om de NCG daadwerkelijk de mogelijkheden te geven op beide terreinen regie te voeren. In de gesprekken is aandacht gevraagd voor de totstandkomingsprocedure van het programma, zoals neergelegd in de notitie 'Opzet governance programma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen' (bijlage bij Kamerstukken II, 2014/15, 33529, nr. 171) en voor de balans in het wetsvoorstel tussen verschillende bestuursorganen. Er werd groot belang gehecht aan het zo goed mogelijk in het wetsvoorstel neerleggen van de hier beschreven procedure. Dit heeft geleid tot een aantal aanpassingen in het artikel over het proces van totstandkoming van het programma. Verder

werd aandacht gevraagd voor de in het wetsvoorstel opgenomen mogelijkheid dat de NCG in de plaats kan treden van andere bestuursorganen. Hoewel de noodzaak van deze mogelijkheid in het algemeen werd gedeeld, is aandacht gevraagd voor de procedurele vereisten om tot deze stap te komen. Naar aanleiding hiervan is dit artikel aangepast. Tot slot is naar aanleiding van vragen omtrent de verhouding tussen het bestaande programma en het wetsvoorstel, overgangsrecht opgenomen voor inwerkingtreding van het wetsvoorstel lopende een programma.

Het voorliggende wetsvoorstel is daarnaast in concept besproken in de maatschappelijke stuurgroep, waarin verschillende maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd. In het algemeen bestond bij deze organisaties begrip voor het wetsvoorstel, hoewel dit ook de nodige vragen opriep. In verschillende besprekingen zijn deze vragen zo goed mogelijk geadresseerd.

Tot slot heeft het wetsvoorstel uiteraard gevolgen voor de NAM als concessiehouder van de concessie voor het Groningenveld. Ook NAM is daarom geconsulteerd over het wetsvoorstel. NAM heeft aangegeven de doelstellingen van het wetsvoorstel, te weten het plaatsen van NAM op (meer) afstand en een verbetering van de publieke slagkracht, te onderschrijven. Tegen het wetsvoorstel zelf heeft NAM echter fundamentele bezwaren. NAM verwijst onder meer naar de gemaakte samenwerkingsafspraken en meent dat moet worden ingezet op een aanpassing en optimalisatie van deze afspraken en niet op wetgeving. Naar aanleiding van de besprekingen met NAM zijn in het wetsvoorstel enkele aanpassingen aangebracht die beogen te waarborgen dat de NAM voldoende mogelijkheden houdt om op een verantwoorde wijze invulling te geven aan de wettelijke aansprakelijkheden en verplichtingen. Daarnaast zal met NAM worden gesproken over het sluiten van een overeenkomst als bedoeld in artikel 52f om meer kwaliteit en voortgang in de uitvoering van het programma te realiseren.

II. ARTIKELEN

Artikel I

Onderdeel A

Artikel 5 van de Mijnbouwwet regelt de toepassing van de Belemmeringenwet Privaatrecht, waarmee het gedogen van openbare werken van algemeen nut kan worden verplicht. Met dit onderdeel wordt geregeld dat maatregelen ter versterking van gebouwen en werken worden beschouwd als openbaar werk van algemeen nut. Hiermee kan de Belemmeringenwet Privaatrecht worden ingezet voor de realisatie van maatregelen ter versterking van gebouwen en werken die moeten worden genomen op grond van het bij of krachtens de artikelen 33, eerste lid, onderdelen b en c, 34, eerste lid en 36, tweede lid, van de Mijnbouwwet bepaalde. De toepassing van de Belemmeringenwet Privaatrecht grijpt in op het recht op eigendom, dat wordt beschermd door artikel 14 van de Grondwet, artikel 17 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en artikel 1 van het aanvullend protocol bij het Europees verdrag voor de rechten van de mens. Inbreuk op het eigendomsrecht kan ingevolge deze artikelen slechts worden gemaakt in het algemeen belang, in gevallen waarin de wet voorziet en met schadeloosstelling. Op grond van de Belemmeringenwet Privaatrecht kan een eigenaar worden verplicht openbare werken van algemeen nut te gedogen, behoudens recht op schadevergoeding en indien naar het oordeel van de Minister van Infrastructuur en Milieu de belangen van de rechthebbenden redelijkerwijs onteigening niet vorderen en niet meer belemmering wordt veroorzaakt dan redelijkerwijs nodig is. Gelet op het veiligheidsbelang van te nemen versterkingsmaatregelen, wordt het opportuun geacht de inzet van de Belemmeringenwet Privaatrecht mogelijk te maken. Deze mogelijkheid dient als ultimum remedium en zal, gelet op het veiligheidsbelang dat de rechthebbende zelf heeft bij versterking van diens eigendom, naar verwachting slechts in uitzonderingsgevallen gebruikt hoeven worden. Met de wijziging van artikel 5 van de Mijnbouwwet wordt het algemeen nut

van versterkingsmaatregelen erkend. Daarbij moet het gaan om versterkingsmaatregelen die in verband met de gaswinning uit het Groningenveld op grond van het bij of krachtens de artikelen 33, eerste lid, onderdelen b en c, 34, eerste lid en 36, tweede lid, van de Mijnbouwwet bepaalde moeten worden genomen en die voortvloeien uit het programma met maatregelen en voorzieningen om de opgaven op het gebied van versterking van gebouwen en werken en de afhandeling van schade te realiseren en in samenhang daarmee de leefbaarheid, duurzaamheid en economie van het gebied te bevorderen. Het opleggen van een gedoogplicht wordt voor deze versterkingsmaatregelen slechts opportuun geacht voor zover dit een breder veiligheidsbelang dient dan het belang van degene aan wie de gedoogplicht wordt opgelegd. In aanvulling op hetgeen de belemmeringenwet vereist, wordt daarom bepaald dat het veiligheidsbelang van een ander dan de rechthebbende moet worden gediend. Gedacht wordt bijvoorbeeld aan de situatie waarin een rijtje woningen niet doelmatig kan worden versterkt zonder aan elk van die woningen maatregelen te treffen. De versterkingsmaatregelen aan een enkele woning dienen in dat geval het veiligheidsbelang van alle bewoners in het rijtje woningen. Ook kan gedacht worden aan gebouwen met meerdere eigenaren, zoals appartementencomplexen. Indien het instrumentarium van de Belemmeringenwet Privaatrecht moet worden ingezet, zal de kern hiervan zijn een beschikking van de Minister van Infrastructuur en Milieu waarin de eigenaar wordt opgelegd te gedogen dat duurzaam of tijdelijk van zijn onroerende zaak gebruik wordt gemaakt. Gelet op het ingrijpende karakter van deze bevoegdheid, is deze gedoogbeschikking in de Belemmeringenwet Privaatrecht met zware waarborgen omkleed. In artikel 5 van de Mijnbouwwet wordt ook verwezen naar de Belemmeringenwet Verordeningen. Omdat deze wet inmiddels is vervallen, wordt in artikel 5 niet langer verwezen naar deze wet.

Onderdeel B

Artikel 33 van de Mijnbouwwet bepaalt dat de houder of laatste houder van een vergunning alle maatregelen moet nemen die redelijkerwijs van hem gevergd kunnen worden om te voorkomen dat als gevolg van de met gebruikmaking van de vergunning verrichte activiteiten schade door bodembeweging wordt veroorzaakt of de veiligheid wordt geschaad. Deze zorgplicht wordt deels ingevuld met de in artikel 35 van de Mijnbouwwet opgenomen verplichting om in het winningsplan de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging te beschrijven en een risicobeoordeling op te nemen over de risico's voor omwonenden, gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan. Ook kan de Minister aan de instemming met het winningsplan voorschriften of beperkingen verbinden met het oog op het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan. Op grond van het voorgestelde derde lid van artikel 33 kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld over de maatregelen die genomen moeten worden ingevolge het eerste lid van dat artikel. Daarmee kan aan de verplichting om maatregelen te nemen op onderdelen nadere invulling worden gegeven. Zo kan bijvoorbeeld nadere duiding worden gegeven aan de versterkingsopgave in verband met de gaswinning uit het Groningenveld om de realisatie van die versterkingsopgave te bevorderen.

Onderdeel C

In hoofdstuk 4 van de Mijnbouwwet zijn regels opgenomen over de zorg voor een goede uitvoering van de activiteiten. Dit onderdeel voegt aan dit hoofdstuk twee artikelen toe met betrekking tot de activiteiten rondom de gaswinning uit het Groningenveld.

Artikel 52a

In dit artikel wordt bepaald dat de houder van de winningsvergunning voor het Groningenveld, de NAM, het versterken van gebouwen en werken en het afhandelen van meldingen van schade die is ontstaan door bodembeweging als gevolg van de exploitatie van het mijnbouwwerk, moet beleggen bij een andere organisatie die daadwerkelijk op afstand staat (hierna: uitvoeringsorganisatie). Hiermee wordt beoogd de schadeafhandeling en het versterken zowel formeel als in praktijk op afstand van

NAM te organiseren. Het versterken van gebouwen gebeurt in het kader van de in de artikel 33 opgenomen zorgplicht in samenhang met de ingevolge artikel 35, eerste lid, in het winningsplan op te nemen maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging en eventuele aan het instemmingsbesluit met het winningsplan verbonden voorschriften. Artikel 33 richt zich niet alleen tot de vergunninghouder, maar ook tot de laatste houder daarvan, ingeval de vergunning haar gelding heeft verloren. In dat geval richt ook het voorgestelde artikel 52a, eerste lid, zich tot de laatste vergunninghouder.

Het behandelen van meldingen van schade gebeurt in het kader van de in artikel 6:177 BW opgenomen aansprakelijkheid van de mijnbouwexploitant. Voor schade door beweging van de bodem is aansprakelijk degene die ten tijde van het bekend worden van deze schade exploitant is. Indien na het bekend worden een ander exploitant wordt, blijft de aansprakelijkheid rusten op degene die ten tijde van dit bekend worden exploitant was. Indien deze schade bekend wordt na sluiting van het mijnbouwwerk, rust de aansprakelijkheid op degene die de laatste exploitant was. Daarom richt het tweede lid van artikel 52a zich tot de vergunninghouder en voormalige vergunninghouders. Daarmee wordt geregeld dat degene die aansprakelijk is de schadeafhandeling moet beleggen bij een externe uitvoeringsorganisatie, ook als hij niet langer exploitant is, omdat een ander exploitant is geworden of omdat de winning is beëindigd.

De uitvoeringsorganisatie kan bijvoorbeeld het CVW zijn, dat nu ook al een belangrijk deel van de schadeafhandeling en de versterkingsopgave uitvoert. Dat de schadeafhandeling moet worden belegd bij een externe uitvoeringsorganisatie, laat onverlet dat de NCG op grond van artikel 52f, eerste lid, onderdeel c, bij complexe schade een bemiddelende rol kan vervullen en dat geschillen kunnen worden voorgelegd aan de Arbitrer Aardbevingsschade, zoals nu al de praktijk is. De onderlinge relatie tussen de vergunninghouder en de uitvoeringsorganisatie, wordt beheerst door het civielrecht. De uitvoeringsorganisatie werkt in opdracht van de vergunninghouder, die moet zorgen dat de uitvoeringsorganisatie de taken naar behoren kan uitvoeren. De uitvoeringsorganisatie moet daartoe in ieder geval over voldoende deskundigheid en capaciteit beschikken. Ook voor het overige moet de uitvoeringsorganisatie de taken naar behoren kunnen uitvoeren. Zo mogen afspraken die de vergunninghouder maakt met de uitvoeringsorganisatie in het kader van de opdrachtrelatie geen belemmering zijn voor het naleven van de instructies van de NCG door de uitvoeringsorganisatie. In het vierde lid van artikel 52a is de mogelijkheid opgenomen om tijdelijk ontheffing te verlenen van de verplichting om een externe uitvoeringsorganisatie te gebruiken. Dit kan bijvoorbeeld opportuun zijn vanwege taakverwaarlozing of faillissement van de uitvoeringsorganisatie, waarbij niet direct een andere uitvoeringsorganisatie beschikbaar is die de taken kan overnemen. In zo'n geval kan de exploitant ontheffing vragen zodat deze tijdelijk zelf de taken kan uitvoeren.

Ingevolge het vijfde lid kan bij ministeriële regeling worden bepaald dat de schadeafhandeling en het versterken voor bepaalde categorieën maatregelen of schade niet bij een externe uitvoeringsorganisatie belegd hoeft te worden. Gelet op de bestaande praktijk of de aard van het gebouw of werk kan het verplicht inschakelen van een uitvoeringsorganisatie niet in alle gevallen opportuun zijn. Te denken valt bijvoorbeeld aan schade aan, of maatregelen ter versterking van, gebouwen van grote bedrijven of werken van overheden.

Artikel 52b

Artikel 52b richt zich tot de uitvoeringsorganisatie waarbij NAM de schadeafhandeling en de uitvoering van versterkingsmaatregelen belegt en tot NAM zelf. NAM en de uitvoeringsorganisatie dienen te handelen overeenkomstig de instructies die de NCG kan geven ingevolge artikel 52g. Ook moeten NAM en de uitvoeringsorganisatie de NCG op diens verzoek inlichtingen verstrekken over de uitvoering van de taken. Dit laatste is nodig omdat het voor het vervullen van zijn regiefunctie en met het oog op het geven van instructies van belang is dat de NCG inzicht heeft in het verloop van de schadeafhandeling en de uitvoering van versterkingsmaatregelen.

Onderdeel D

Artikel 52d

Dit artikel beschrijft het programma met maatregelen om de opgave in Groningen als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld te realiseren. Het programma zal naast plannen en uitgangspunten ook concrete beslissingen kunnen bevatten over het te voeren beleid, noodzakelijk met het oog op de versterkingsopgave. Van deze concrete beleidsbeslissingen is alleen sprake als zij als zodanig in het programma zijn aangemerkt. Concrete beleidsbeslissingen moeten ingevolge artikel 52j door bestuursorganen in acht worden genomen. Indien een gemeente, provincie of waterschap een besluit dat in verband met een in het programma opgenomen concrete beleidsbeslissing noodzakelijk is voor de ontwikkeling of verwezenlijking van maatregelen ter versterking van gebouwen en werken niet of niet naar behoren neemt, kan de NCG daarin voorzien ingevolge artikel 52m.

Het derde tot en met achtste lid beschrijft het proces van totstandkoming van het programma. Het programma kan voor meerdere jaren gelden; het is op grond van dit artikel niet verplicht om elk jaar een programma op te stellen. Ook is het mogelijk het programma te wijzigen. Dit biedt de mogelijkheid het programma op onderdelen te herzien zonder dat tot een integrale herziening over hoeft te worden gegaan. Voor zowel het vaststellen als het wijzigen geldt eenzelfde procedure. Deze houdt in dat de NCG een voorstel voor het programma doet na overleg met de betrokken bestuursorganen en de maatschappelijke organisaties, onder meer door bespreking in de maatschappelijk en bestuurlijke stuurgroepen. Bij de betrokken bestuursorganen moet met name gedacht worden aan de 12 bij de gaswinning in Groningen betrokken gemeenten, de Provincie Groningen en de betrokken waterschappen en ministers. Ook overlegt de NCG met NAM. Het doen van een voorstel voor het programma of een wijziging hiervan betekent onder meer dat de NCG de planning maakt voor het programma, de voortgang van lopende projecten en activiteiten volgt en eventuele plannen voor nieuwe projecten en activiteiten inventariseert. De NCG zorgt dat de inbreng van alle betrokken partijen tijdig beschikbaar is en bewaakt zowel de samenhang van de voorstellen met reeds gemaakte afspraken als de onderlinge samenhang. Het door de NCG opgestelde programma wordt ter inzage gelegd, zodat eenieder binnen vier weken zijn bevindingen ten aanzien van het programma aan de NCG kenbaar kan maken. Ook voert de Minister finaal bestuurlijk overleg met de meest betrokken bestuursorganen. Deze worden bij ministeriële regeling aangewezen. Thans zijn dit gedeputeerde staten van de provincie Groningen, de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Appingedam, Bedum, Delfzijl, De Marne, Eemsmond, Loppersum, Slochteren, Ten Boer, Winsum, Hogezeand-Sappemeer, Groningen en Menterwolde en de betrokken ministers. Ook de NCG is hierbij aanwezig. Voorts voert de Minister overleg met NAM. Op basis van de door eenieder kenbaar gemaakte bevindingen en deze overleggen doet de NCG een definitief voorstel voor het programma, inclusief de financiële consequenties daarvan aan voornoemde bestuursorganen en aan de Minister. De bestuursorganen kunnen hun oordeel over het definitieve voorstel kenbaar maken aan de Minister. De Minister overweegt deze oordelen, voor zover hij die heeft ontvangen, en stelt het programma dan vast in overeenstemming met het gevoelen van de ministerraad. Bij de vaststelling van het definitieve programma zal de Minister, indien dit aan de orde is, kenbaar maken wat zijn overwegingen zijn ten aanzien van eventuele negatieve oordelen van andere bestuursorganen en gemotiveerd aangeven op welke punten het vastgestelde programma afwijkt van het voorstel van de NCG. De uiteindelijke afweging kan daarmee plaatsvinden in de Staten-Generaal. Om dit mogelijk te maken is voorgeschreven dat de Minister het programma zendt aan de Tweede Kamer.

Artikel 52e

Dit artikel betreft de instelling van de NCG. De NCG is thans ingesteld door middel van een instellingsbesluit van de Minister, onder wiens verantwoordelijkheid hij werkzaam is. Gelet op de rol en de taken van de NCG, zoals neergelegd in dit wetsvoorstel, is een meer eigenstandige positie van de NCG wenselijk. Hierdoor kan de NCG duidelijk op eigen titel in de regio optreden. Om dit te bereiken, wordt de NCG met artikel 52e ingesteld bij wet. Door de NCG in te stellen bij wet kunnen aan hem specifieke taken worden opgedragen. Dit gebeurt in de artikelen 52f tot en met 52i, 52l en 52m. Met de instelling bij wet ontstaat een bestuursorgaan in de zin van de Algemene wet bestuursrecht.

De NCG ressorteert rechtstreeks onder de coördinerende bewindspersoon, zijnde de Minister. De NCG is de bewaker en de aanjager van het politiek-bestuurlijke en maatschappelijke proces rond het programma, maar draagt niet de politieke verantwoordelijkheid. Deze ligt bij de Minister als coördinerend bewindspersoon.

De NCG wordt benoemd voor een periode van 5 jaar en kan eenmaal voor eenzelfde periode worden herbenoemd. Vanwege de onafhankelijke positie van de NCG kan de functie niet worden gecombineerd met andere functies op het terrein van mijnbouw of andere functies in de regio. Het vierde lid van artikel 52e regelt welke functies onverenigbaar zijn met de functie van NCG. Het betreft zowel ambtelijke functies als functies bij privaatrechtelijke organisaties in de regio.

Artikel 52f

Dit artikel regelt de taken van de NCG. De NCG heeft ten algemene tot taak de totstandkoming en uitvoering van het in artikel 52d, eerste lid, beschreven programma te bevorderen en hieraan ook zelf bij te dragen. Het programma bevat maatregelen en voorzieningen om de opgaven op het gebied van bescherming tegen veiligheidsrisico's, en het voorkomen en afhandelen van schade, als gevolg van bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld te realiseren en in samenhang daarmee de leefbaarheid, duurzaamheid en economie van het gebied te bevorderen. In de onderdelen a tot en met d van artikel 52f is omschreven welke deeltaken de NCG daartoe uitvoert. Onderdeel a heeft onder meer betrekking op de totstandkoming van het programma. Bij de totstandkoming van het programma zijn verschillende publieke en private partijen betrokken. De NCG bevordert de totstandkoming en uitvoering van het programma door te zorgen voor overleg met betrokken bestuursorganen, bedrijven en maatschappelijke organisaties en bewoners.

In het eerste lid, onderdeel b, is de taak voor de NCG opgenomen om bestuursorganen te adviseren over de vaststelling van algemeen verbindende voorschriften die van belang zijn voor de uitvoering van het programma. In dit kader kan de NCG waar nodig aan bestuursorganen voorstellen hun regelgevende bevoegdheid in te zetten. Te denken valt hierbij aan gemeentelijke of provinciale verordeningen of bijvoorbeeld ministeriële regelingen. Het kan hier gaan om voorschriften over bijvoorbeeld veiligheidsnormen voor gebouwen. Voor de voortgang van de versterkingsopgave is het van groot belang dat er tijdig duidelijkheid is over de hierbij te hanteren normen. Waar hiervoor algemeen verbindende voorschriften nodig zijn, kan de NCG deze niet zelf vaststellen, maar wel de bestuursorganen die wél bevoegd zijn deze normen vast te stellen, adviseren. Waar nodig kunnen deze normen op basis van het voorgestelde artikel 52n versneld worden vastgesteld door de betrokken minister.

Het eerste lid, onderdeel c, heeft betrekking op de uitvoering van het programma nadat het is vastgesteld. Voor de uitvoering van het programma wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande plannen, processen en initiatieven in het gebied. Ook wordt er wordt aangesloten bij de aanwezige uitvoeringscapaciteit van de uitvoeringsorganisatie. Individuele woningeigenaren, woningcorporaties, gemeentelijke uitvoeringsorganisaties en monumentbeherende organisaties worden in staat gesteld zelf maatregelen ter hand te nemen. De NCG kan werkzaamheden verrichten om de uitvoering van het programma te faciliteren. Het kan bijvoorbeeld gaan om het, in samenspraak met betrokken partijen, geven van nadere invulling aan de in het meerjarenprogramma genoemde instrumenten en het stroomlijnen en ontwikkelen van procedures en werkwijzen, zoals voor vergunningverlening en schadeafhandeling. Ook kan worden gedacht aan het aansturen van kennisontwikkeling en het faciliteren van de uitvoering met kennis en methoden. Onderdelen van het programma die niet door andere partijen worden uitgevoerd, kan de NCG zelf uitvoeren. Daartoe kan de NCG bijvoorbeeld beleidsregels vaststellen met betrekking tot de hem toekomende bevoegdheden en subsidies verstrekken (zie hierover het voorgestelde artikel 52h). Voorbeelden van werkzaamheden die de NCG verricht in het kader van de uitvoering van het programma zijn de bemiddelende rol die hij vervult bij de afhandeling van complexe schadegevallen en het voeren van regie bij het versterken van gebouwen door middel van het opstellen van een gebiedsprioritering en versterkingsplan.

Ingevolge het eerste lid, onderdeel d, bewaakt de NCG de voortgang van de uitvoering van het programma. Hij zal over de voortgang regelmatig rapporteren aan de betrokken bestuursorganen en

eventueel voorstellen tot bijsturing doen om de voortgang te bevorderen. Formeel rapporteert en adviseert de NCG over de voortgang aan de Minister als coördinerend minister. Het tweede lid bepaalt dat de NCG een overeenkomst kan sluiten met de vergunninghouder, ten behoeve van het bevorderen van de totstandkoming en uitvoering van het programma. Een overeenkomst is hiervoor een nuttige vorm, omdat ANM daarmee actief invulling geeft aan de eigen verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden. Een dergelijke overeenkomst is thans gesloten in de vorm van samenwerkingsafspraken. Dit blijft mogelijk en kan de NCG doen op basis van artikel 52f, tweede lid.

Artikel 52g

In artikel 52g wordt bepaald dat, indien de NCG vaststelt dat op grond van, of bij ontstentenis van, een overeenkomst als bedoeld in artikel 52f onvoldoende kwaliteit of voortgang in de uitvoering van het programma wordt gerealiseerd, de NCG instructies kan geven over het versterken van gebouwen en werken en over de afhandeling van meldingen van schade. Deze instructies zijn direct gericht tot de NAM en de uitvoeringsorganisatie, maar zullen een breder effect kunnen hebben. In de eerste plaats voor de betrokken burgers en bedrijven, omdat deze instructies kunnen bijdrage aan een goede afhandeling van de schade en goede maatregelen ter versterking. Daarnaast zijn deze instructies ook van belang voor de betrokken bestuursorganen, die rekening moeten houden met deze instructies (zie het voorgestelde artikel 52j). De instructiebevoegdheid laat onverlet dat de NCG op basis van gezamenlijkheid met NAM kan komen tot afspraken over een goede uitvoering van schadeafhandeling en versterking. Daartoe kan een overeenkomst worden gesloten zoals beschreven in artikel 52f, tweede lid.

De invulling van de instructiebevoegdheid zal als uitgangspunt gebaseerd zijn op het programma. Dit programma zal aandachtspunten en voornemens bevatten voor het afhandelen van schade en het versterken van gebouwen en werken. Waar nodig zullen deze aandachtspunten kunnen worden omgezet in instructies. Via de totstandkomingsprocedure van het programma vindt over de instructies in een vroeg stadium gestructureerd overleg plaats. Het is echter niet uit te sluiten dat met instructies wordt gereageerd op acute en onverwachte situaties. Te denken valt hierbij aan een grotere aardbeving of nieuwe wetenschappelijke inzichten waardoor ingezette versterkingsmaatregelen aangepast moeten worden. In deze situaties zijn ook zonder dat hiervoor een basis te vinden is in het programma, instructies mogelijk.

De instructiebevoegdheid ten opzichte van NAM en de uitvoeringsorganisatie is een bevoegdheid van de NCG die ingrijpt in de vrijheid van de NAM en de uitvoeringsorganisatie om de afhandeling van de schade en de versterking naar eigen inzicht vorm te geven. Gelet op de aard en de omvang van de door de gaswinning in Groningen veroorzaakte aardbevingsproblematiek is echter, zoals uiteengezet in paragraaf 1 van het algemeen deel van deze toelichting, niet langer wenselijk de verantwoordelijkheid voor de gevolgen van de gaswinning in Groningen geheel bij private organisaties van commerciële aard te leggen. De overheid heeft een belangrijke rol hierbij en deze kan mede door de instructies van de NCG vorm worden gegeven.

Bij deze instructies valt met name te denken aan procesmatige instructies. Ten aanzien van het versterken van gebouwen in het belang van de veiligheid van omwonenden, kan de NCG de uitvoeringsorganisatie bijvoorbeeld instrueren over de aanpak van het versterkingsprogramma waaronder de prioritering, het maatregelenpakket en de communicatie. Bij de totstandkoming van instructies over versterken spelen de in paragraaf 3.4 van het algemeen deel van deze toelichting beschreven uitgangspunten en input een belangrijke rol. Ten aanzien van de afhandeling van meldingen van schade kan worden gedacht aan een schadeprotocol met instructies over de te volgen procedure, de inschakeling van experts en de methode van schadevaststelling. De instructies van de NCG moeten worden gekwalificeerd als besluit in de zin van Algemene wet bestuursrecht. De in hoofdstuk 3 van die wet opgenomen bepalingen over de voorbereiding van besluiten zijn dan ook van toepassing op de voorbereiding van de instructies. Dat betekent onder meer dat het besluit zorgvuldig

moet worden voorbereid en dat een belangenafweging moet plaatsvinden alvorens het besluit wordt genomen. Daartoe zal de NCG bij zijn instructies de inbreng van maatschappelijke en regionale stakeholders betrekken. Daarnaast raadpleegt de NCG ingevolge het vijfde lid van dit artikel NAM en de uitvoeringsorganisatie over voorgenomen instructies. Dit laatste is van belang omdat de instructies uitvoerbaar moeten zijn en NAM niet moeten beletten om haar verplichtingen ten aanzien van schadeafhandeling en versterken waar te maken.

Rechtsbescherming voor de exploitant is primair beschikbaar langs publiekrechtelijke weg, nu de instructies moeten worden gekwalificeerd als besluit waartegen publiekrechtelijke rechtsbescherming openstaat en waarbij de exploitant in beginsel belanghebbende zal zijn. Een specifieke instructie geldt immers slechts voor de NAM of de uitvoeringsorganisatie tot welke de instructie zich richt en is dus niet van algemene strekking.

Hoewel de instructies worden gegeven in een bestuursrechtelijke rechtsverhouding tussen de NCG en NAM of de uitvoeringsorganisatie, is denkbaar dat de instructies indirect een rol kunnen spelen in civielrechtelijke procedures, bijvoorbeeld wanneer de niet-naleving van een instructie door de exploitant of uitvoeringsorganisatie gevolgen heeft voor de rechtspositie van een burger.

De instructiebevoegdheid strekt ertoe vanuit een publieke verantwoordelijkheid invloed uit te oefenen op de afhandeling van schade en het versterken van gebouwen. Echter, deze instructiebevoegdheid zal altijd voldoende ruimte moeten laten aan de vergunninghouder om aan diens in de Mijnbouwwet en het Burgerlijk Wetboek vastgelegde verantwoordelijkheden invulling te geven, zowel zelf als in de relatie met de uitvoeringsorganisatie. Om deze reden is in het derde lid van dit artikel vastgelegd dat de instructies geen betrekking kunnen hebben op de hoogte van de schadevergoeding in een specifiek geval. Het concreet afhandelen van individuele gevallen blijft hiermee de verantwoordelijkheid van de vergunninghouder of de uitvoeringsorganisatie. Los hiervan kan de NCG in individuele gevallen uiteraard een bemiddelende rol spelen. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de instructies die de NCG kan geven. Daarbij kan ook de reikwijdte van de instructiebevoegdheid worden ingekaderd.

De instructiebevoegdheid van de NCG laat de huidige rol van de Commissie Bijzondere Situaties onverlet. Deze Commissie adviseert over bijzondere situaties, wat kan leiden tot een actie van de NAM in de richting van een burger. De instructiebevoegdheid van de NCG ziet niet op deze situaties. Ook laat de instructiebevoegdheid de rol van de Arbitrer aardbevingsschade onverlet. De Arbitrer zal ook als de NCG instructies geeft, ingeschakeld kunnen worden om een oordeel te vellen over een concrete situatie.

De instructiebevoegdheid van de NCG beperkt zich tot de in artikel 52, eerste en tweede lid, bedoelde taken. Ingevolge het vierde lid van artikel 52g kan de instructiebevoegdheid niet leiden tot een verdergaande materiële versterkings- of schadevergoedingsplicht dan waartoe de vergunninghouder op basis van de artikelen 33, eerste lid, onderdelen b en c, 34, eerste lid en 36, tweede lid van de Mijnbouwwet en artikel 177 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek reeds gehouden is. Ook kunnen de instructies geen betrekking hebben op bijvoorbeeld maatregelen over de leefbaarheid of versterking van de regionale economie. Het programma kan hier, ingevolge het voorgestelde artikel 52d, wel betrekking op hebben. Op procedureel niveau kunnen de instructies van de NCG wel hogere eisen stellen aan de uitvoering van die taken, immers, aan de wijze waarop procedureel aan de genoemde verplichtingen invulling wordt gegeven, worden buiten dit wetsvoorstel in de regel geen eisen gesteld. Vanzelfsprekend kunnen die eisen op procedureel niveau financiële gevolgen hebben voor de exploitant, maar instructies kunnen er niet toe leiden dat de exploitant gehouden wordt meer schade te vergoeden of meer versterkingsmaatregelen te nemen dan de wet vereist. Dat de NCG instructies kan geven aan de uitvoeringsorganisatie, laat de aansprakelijkheid van de exploitant, zoals die is geregeld in Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, en de verantwoordelijkheid van de exploitant om maatregelen te nemen in het belang van de veiligheid van omwonenden, onverlet. Het wetsvoorstel strekt er niet toe hiervoor een aanvullende of vervangende aansprakelijkheid van de NCG in het leven te roepen.

Nu de instructies moeten worden gekwalificeerd als besluit, gelden daarvoor de bekendmakingsregels zoals vastgelegd in de Algemene wet bestuursrecht. Omdat de instructies echter niet alleen van belang zijn voor de belanghebbende tot wie het besluit zich richt, maar ook voor bestuursorganen die met de instructies rekening moeten houden, is het van belang dat de instructies breder kenbaar zijn. Daarom bepaalt het voorgestelde zesde lid dat de NCG op genoegzame wijze kennis geeft van de instructies. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het publiceren van vastgestelde instructies op een website. Dit laat onverlet dat het besluit ook op de in de Algemene wet bestuursrecht voorgeschreven wijze moet worden bekendgemaakt.

Artikel 52h

De bevoegdheid om subsidies te verstrekken waarover bij algemene maatregel van bestuur of ministeriële regeling nadere regels zijn gesteld op grond van artikel 3 van de Kaderwet EZ-subsidies, kan op grond van die wet worden gedelegeerd aan de NCG. In artikel 52h is van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. De regelgevende bevoegdheid blijft voorbehouden aan de Minister. In artikel 52h is een bevoegdheidsgrondslag opgenomen voor het verstrekken van subsidies. Deze bevoegdheid kan de NCG inzetten bij de uitvoering van de in artikel 52f beschreven taken. Te denken valt hierbij aan subsidies op het gebied van bijvoorbeeld leefbaarheid of verduurzaming.

De algemene bepalingen over subsidieverlening in de artikelen 4, 6, 7 en 8, derde lid, van de Kaderwet EZ-subsidies zijn op de uitoefening van deze bevoegdheid van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat in plaats van 'Onze Minister' wordt bedoeld: de Nationaal Coördinator Groningen.

Met het vierde lid wordt aangesloten bij de bestaande praktijk, waarin de verlening van subsidies wordt gekoppeld aan het ongemak dat de gevolgen van bodembeweging door de gaswinning met zich brengt. Dergelijke subsidies dragen zowel een element van tegemoetkoming als een stimulerend element in zich, maar strekken niet tot vergoeding van kosten waarvoor de vergunninghouder aansprakelijk is.

Artikel 52i

Dit artikel schept een bevoegdheid voor de NCG om namens de Staat privaatrechtelijke rechtshandelingen te verrichten voor zover die voortvloeien uit het deel van de begroting van het Ministerie van Economische Zaken waarvoor hij budgethouder is en uit het in artikel 52d bedoelde programma. Het deel van de begroting waarvoor de NCG budgethouder is betreft met ingang van 2017 artikel 5 van de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken. Op grond van artikel 52i kan de NCG bijvoorbeeld op eigen naam opdrachten voor onderzoek verstrekken en inkoopcontracten sluiten. Met het oog op een meer eigenstandige positie van de NCG wordt hiervoor afhankelijkheid van een ministeriële volmacht niet wenselijk geacht. De NCG is volgens de voorgestelde tekst alleen dan niet bevoegd, wanneer een andere minister dan de Minister bevoegd is. In het tweede lid wordt artikel 32, vierde lid, van de Comptabiliteitswet 2001, van overeenkomstige toepassing verklaard. Dit artikellid maakt volmachtverlening mogelijk, dat wil zeggen dat privaatrechtelijke rechtshandelingen feitelijk door anderen kunnen worden verricht namens de NCG. Artikel 52i laat de bevoegdheid van de Minister om privaatrechtelijke rechtshandelingen te verrichten met betrekking tot de begroting waarvoor hij verantwoordelijk is onverlet, maar geeft daarnaast ook de NCG de bevoegdheid om dergelijke handelingen te verrichten voor een deel van die begroting. De Minister blijft derhalve verantwoordelijk voor de gehele begroting.

Het artikel laat onverlet dat ingevolge specifieke procedurele voorschriften voor bepaalde privaatrechtelijke rechtshandelingen de betrokkenheid van de Minister nodig is.

Artikel 52j

De verantwoordelijkheid van de rijksoverheid voor een bijdrage aan het afhandelen van de schade en de versterkingsopgave als gevolg van de aardbevingen in Groningen, leidt tot sturing aan of

beperkingen voor andere bestuursorganen. De NCG heeft sinds zijn instelling vooral gestuurd via coördinatie en overleg. Nu de versterkingsopgave in een meer uitvoerend stadium komt, kan het voorkomen dat deze coördinatie en dit overleg onvoldoende kunnen zijn. Dit artikel regelt daarom dat de betrokken bestuursorganen rekening moeten houden met de aan NAM en de uitvoeringsorganisatie gegeven instructies en met het programma. Dat wil zeggen dat bestuursorganen in beginsel dienen te handelen in lijn met het programma. De in het meerjarenprogramma opgenomen concrete beleidsbeslissingen moeten door bestuursorganen in acht worden genomen. Uiteraard kunnen het meerjarenprogramma en de daarin opgenomen concrete beleidsbeslissing niet in strijd zijn met wet- en regelgeving. Het meerjarenprogramma komt tot stand in samenspraak met andere bestuursorganen (zie art. 52d) en zal als uitgangspunt dienen voor de instructies die aan NAM en de uitvoeringsorganisatie worden gegeven.

Met artikel 52j wordt het gecoördineerd optreden van de verschillende betrokken bestuursorganen bevorderd. Bij de betrokken bestuursorganen valt te denken aan colleges van burgemeester en wethouders die bij het vaststellen van een structuurvisie of bestemmingsplan rekening houden met het versterkingsprogramma van de NCG. Maar ook bestuursorganen van de rijksoverheid, zoals de Minister, vallen onder deze bepaling.

Artikel 52k

Bij de uitvoering van de versterkingsplannen die de NCG opstelt op basis van het meerjarenprogramma is het van belang dat het benodigde tempo gemaakt kan worden. Om tot daadwerkelijke versterking te komen moet, vergelijkbaar met een infrastructureel project, een grootschalig en complex plan uitgevoerd worden waarbij veel verschillende deelprocedures moeten worden doorlopen. Het gaat bijvoorbeeld om bestemmingswijzigingen, sloop/nieuw- en verbouw, tijdelijke woon- of schoolvoorzieningen, herbesteding van monumenten of andere gebouwen, ontwikkeling van eventueel leeggekomen locaties enzovoort. De procedures betreffen bijvoorbeeld welstand, monumenten, flora en fauna, bodemsanering, asbest. Dit artikel regelt dat met betrekking tot projecten ter uitvoering van de versterkingsopgave, een gemeenteraad of provinciale staten een projectuitvoeringsbesluit kan nemen waarin wordt bepaald dat afdeling 6 van hoofdstuk 2 van de Crisis- en herstelwet van toepassing is op het project. Daarmee zijn op de ontwikkeling en verwezenlijking van het project de wettelijke voorschriften krachtens welke daarvoor een vergunning, ontheffing, vrijstelling of enig ander besluit is vereist, niet van toepassing, op enkele uitzonderingen na. Het projectuitvoeringsbesluit strekt tot vervanging van deze besluiten. De mogelijkheid om een dergelijk integraal besluit te nemen geeft procedurele versnelling, doordat met één besluit een groot aantal vergunningen kan worden verleend.

Artikel 52l

Om te zorgen dat de vergunningverlening met het oog op de te nemen versterkingsmaatregelen zo goed en snel mogelijk verloopt, regelt dit artikel dat de besluitvorming kan worden gecoördineerd. In het eerste lid wordt afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard op projecten in verband met de versterkingsopgave. Deze projecten worden door de Minister aangewezen om duidelijkheid te verschaffen om welke projecten het concreet gaat. Afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht heeft betrekking op samenhangende besluiten. Coördinatie op grond van deze afdeling kan met name waardevol zijn voor projecten waarvoor samenhangende besluiten van verschillende bestuursorganen nodig zijn. Met de voorgestelde bepaling wordt invulling gegeven aan artikel 3:21, eerste lid, onderdeel a, van de Algemene wet bestuursrecht om bij wettelijk voorschrift te bepalen dat deze afdeling van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is. In het tweede lid van het voorgestelde artikel wordt, ingevolge artikel 3:22 van de Algemene wet bestuursrecht, de NCG als coördinerend bestuursorgaan aangewezen. Dit houdt onder meer in dat de NCG een doelmatige en samenhangende besluitvorming bevordert (artikel 3:23 Awb) en dat de NCG bevordert dat een aanvrager in kennis wordt gesteld van andere op aanvraag te nemen besluiten die nodig zijn voor versterking (artikel 3:20 Awb). Daarnaast worden de verschillende aanvragen, de te volgen procedure voor voorbereiding van besluitvorming en de beslistermijnen ingevolge de artikelen 3:24 tot en met

3:27 van de Awb gecoördineerd. Ook voor de behandeling van bezwaren en voor de beroepsprocedures gelden bepalingen om deze procedures te coördineren (artikel 3:28 en 3:29 Awb). Ingevolge artikel 3:29, eerste lid, van de Awb is, indien tegen een of meer besluiten beroep kan worden ingesteld bij de rechtbank, de rechtbank binnen het rechtsgebied waarvan het coördinerend bestuursorgaan, in dit geval de NCG, zijn zetel heeft, bevoegd. Aangezien de NCG deel uitmaakt van de Staat, zou dit betekenen dat deze rechtszaken door de rechtbank Den Haag zouden worden behandeld. Gelet op het feit dat zowel de aanvragers als de betrokken bestuursorganen in het algemeen in het Noorden van Nederland actief zullen zijn, is in het derde lid voorgesteld om de rechtbank Noord-Nederland deze procedures te laten behandelen.

De bepalingen van de Crisis- en herstelwet omtrent versnelling van bezwaar- en beroepsprocedures zijn reeds van toepassing op besluiten in het kader van de versterkingsopgave in Groningen. Hierdoor kan zo snel mogelijk gekomen worden tot een onherroepelijke rechterlijke uitspraak op basis waarvan stappen kunnen worden gezet met betrekking tot de versterking.

Artikel 52m

Bij maatregelen op het gebied van versterking zijn verschillende bestuursorganen betrokken die verschillende besluiten moeten nemen, al dan niet op aanvraag. Uitgangspunt is dat op basis van het programma deze besluiten in goed overleg worden genomen. Op grond van artikel 52k kan een gemeenteraad of provinciale staten een projectuitvoeringsbesluit nemen voor projecten die noodzakelijk zijn voor het versterken. Waar dit behulpzaam is, kan de Minister op basis van artikel 52l projecten aanwijzen die zich lenen voor coördinatie door de NCG. Dit kan vooral zorgen voor een tijdige en gestroomlijnde besluitvorming. Mocht dit niet leiden tot het gewenste tempo van versterkingsmaatregelen, dan kan het noodzakelijk zijn dat de NCG zelf de verlening van bijvoorbeeld vergunningen ter hand neemt. Dit uiteraard alleen als het bestuurlijk overleg niet tot de gewenste oplossing leidt. Dit artikel voorziet derhalve in het door de NCG overnemen van bevoegdheden van andere bestuursorganen als ultimum remedium waar dit noodzakelijk is voor versterkingsmaatregelen en met het oog op een in het meerjarenprogramma opgenomen concrete beleidsbeslissing. Het besluit tot indeplaatsstelling wordt door de Minister genomen en uitgevoerd door de NCG. In gevallen als bedoeld in artikel 52k, kan de NCG bij toepassing van dit artikel zelf een projectuitvoeringsbesluit nemen. De in de Gemeentewet aan gedeputeerde staten onderscheidenlijk de commissaris van de Koning toegekende bevoegdheden rond indeplaatsstelling worden ter zake van versterkingsmaatregelen in verband met de gaswinning uit het Groningenveld belegd bij de Minister voor wat betreft de besluitvorming en bij de NCG voor wat betreft de uitvoering. Waar het een provincie betreft liggen de bevoegdheden tot indeplaatsstelling reeds bij de Minister. Daarom regelt artikel 52m, derde en vierde lid, slechts het beleggen van de uitvoerende bevoegdheden bij de NCG. Ten aanzien van andere bestuursorganen zijn de in het vijfde lid genoemde artikelen uit de Provinciewet van overeenkomstige toepassing. De in die artikelen aan de Minister wie het aangaat toegekende bevoegdheden kunnen ter zake van versterkingsmaatregelen in verband met de gaswinning uit het Groningenveld worden uitgeoefend door de Minister voor wat betreft de besluitvorming en door de NCG voor wat betreft de uitvoering. De Minister neemt een besluit tot indeplaatsstelling dat ertoe strekt in de plaats van een bestuursorgaan van een gemeente of provincie te treden in overeenstemming met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Vanwege diens beleidsverantwoordelijkheid voor de interbestuurlijke verhoudingen is betrokkenheid van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gewenst, net als het geval is bij een voordracht tot schorsing of vernietiging van een besluit door de Kroon in het kader van het interbestuurlijk toezicht. Vanwege de verschillende beleidsterreinen waaraan het programma raakt en het ingrijpende karakter van indeplaatsstelling binnen de rijksoverheid, neemt de Minister een besluit tot indeplaatsstelling dat ertoe strekt in de plaats van een andere Minister te treden, slechts in overeenstemming met het gevoelen van de ministerraad. Dat wil zeggen dat de Minister niet kan afwijken van het oordeel van de ministerraad. Met de mogelijkheid tot indeplaatsstelling wordt de publieke regie die de NCG voert ten behoeve van het realiseren van de urgente en omvangrijke versterkingsopgave in het gaswinningsgebied ondersteund.

Artikel 52n

Gelet op de noodzaak om tempo te kunnen maken met de uitvoering van de versterkingsplannen die de NCG opstelt op basis van het meerjarenprogramma, voorziet dit artikel in een grondslag om bij ministeriële regeling regels te stellen ten behoeve van de goede uitvoering van versterkingsmaatregelen. Dit kan bijvoorbeeld gaan om voorschriften over de wijze waarop ten aanzien van gebouwen en werken rekening moet worden gehouden met aardbevingsrisico's. Daarmee wordt gezorgd dat, indien de desbetreffende regelgeving niet voorziet in een grondslag om de benodigde voorschriften te stellen op het niveau van een ministeriële regeling, de minister die het aangaat tijdelijk regels kan stellen, vooruitlopend op hogere regelgeving over het onderwerp. Binnen 6 maanden na de inwerkingtreding van die regels moet een algemene maatregel van bestuur worden vastgesteld of een wetsvoorstel worden ingediend bij de Tweede Kamer waarmee het desbetreffende onderwerp geregeld wordt, of een specifieke grondslag geboden wordt om het onderwerp bij ministeriële regeling te regelen. De tijdelijke ministeriële regeling blijft van kracht tot de desbetreffende wet of algemene maatregel van bestuur in werking treedt, doch uiterlijk tot een jaar na de inwerkingtreding van die regeling.

Onderdeel E

Artikel 52d regelt de totstandkomingsprocedure voor het programma. Op hoofdlijnen komt het programma nu al op deze manier tot stand. Om slagvaardig te kunnen handelen gaat het programma zoals dat geldt op het moment van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel, gelden als programma in de zin van artikel 52d. Daarmee kunnen instrumenten in dit wetsvoorstel die zijn gekoppeld aan het programma, zoals het geven van instructies aan NAM en de uitvoeringsorganisatie en het verstrekken van subsidies, vanaf het moment van inwerkingtreding van het wetsvoorstel worden ingezet in het kader van het dan geldende programma. Dit geldt echter niet voor de toepassing van artikel 52j, dat regelt dat andere bestuursorganen rekening moeten houden met het programma en de concrete beleidsbeslissingen in acht moeten nemen, en artikel 52m, dat gaat over in de plaatstelling. Gelet op de aard van die bepalingen en de directe betekenis die het programma daarin heeft, wordt ervoor gekozen aan die bepalingen pas toepassing te geven wanneer het programma op grond van dit wetsvoorstel is vastgesteld. Die bepalingen zullen dus gelden vanaf het eerstvolgende programma dat wordt vastgesteld na inwerkingtreding van dit wetsvoorstel.

Onderdeel F

De in dit wetsvoorstel opgenomen maatregelen zijn als uitgangspunt tijdelijk. Ook in het instellingsbesluit is thans voorzien in een tijdelijkheid (vijf jaar met de mogelijkheid van verlenging van vijf jaar). Reden hiervoor is dat de maatregelen zijn bedoeld om voor de komende tijd invulling te geven aan de publieke verantwoordelijkheid voor het afhandelen van de schade en versterkingsmaatregelen, gelet op de omvang en impact van de situatie als gevolg van de gaswinning in Groningen. Omdat niet precies te voorzien is hoe lang de in dit wetsvoorstel opgenomen bepalingen noodzakelijk blijven, wordt een horizonbepaling voorgesteld. Deze houdt in dat de in dit wetsvoorstel opgenomen bepalingen op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip kunnen vervallen. Dat tijdstip kan verschillen per artikel of onderdeel daarvan. Zo is bijvoorbeeld denkbaar dat het na een aantal jaar niet meer nodig is dat een externe uitvoeringsorganisatie wordt belast met de versterking van gebouwen, terwijl de regierol van de NCG nog wel nodig blijft.

Artikel II

Het met artikel I, onderdeel D, voorgestelde artikel 52m betreft indeplaatsstelling en sluit aan bij de in de Gemeentewet en Provinciewet geregelde bevoegdheden. In bijlage 1 en 2 bij de Algemene wet bestuursrecht is geregeld dat tegen een besluit tot indeplaatsstelling betreffende gemeenten of provincies, geen bezwaar mogelijk is en beroep openstaat bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de

Raad van State. Artikel II regelt ditzelfde voor besluiten tot indeplaatsstelling betreffende andere bestuursorganen.

Artikel III

In artikel 1, onderdeel 2°, van de Wet op de economische delicten zijn overtredingen van specifieke voorschriften uit de Mijnbouwwet aangemerkt als economisch delict. De voorgestelde nieuwe artikelen 52a, eerste tot en met vierde lid, en 52b worden hieraan toegevoegd, om naast reparatoire handhaving op grond van artikel 132 van de Mijnbouwwet ook punitieve handhaving van die bepalingen mogelijk te maken. Hiermee wordt aangesloten bij de in de Mijnbouwwet gemaakte keuze voor punitieve handhaving langs strafrechtelijke weg.

Artikel IV

Dit artikel regelt de samenloop van dit wetsvoorstel met het voorstel van wet houdende regels inzake het beheer, de informatievoorziening, de controle en de verantwoording van de financiën van het Rijk, inzake het beheer van publieke liquide middelen buiten het Rijk en inzake het toezicht op het beheer van publieke liquide middelen en publieke financiële middelen buiten het Rijk (Comptabiliteitswet 2016, 34 426). Artikel 32, vierde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 bepaalt dat privaatrechtelijke rechtshandeling namens een minister kunnen worden verricht indien daarvoor volmacht is verleend. Dit volgt reeds uit de Algemene wet bestuursrecht en komt niet terug in de Comptabiliteitswet 2016. Daarom vervalt bij inwerkingtreding van de Comptabiliteitswet 2016 het tweede lid van het met die wetsvoorstel voorgestelde artikel 52i van de Mijnbouwwet. Dit laat onverlet dat de NCG aan ondergeschikten volmacht kan verlenen voor het namens hem verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen.

Artikel V

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld. Uitgangspunt hierbij is dat bepalingen pas in werking treden op een moment dat dit ook praktisch mogelijk is.

De Minister van Economische Zaken,